

CUPRINS

Capitolul I. CARACTERIZARE GENERALĂ A PIEȚEI MONETARE	3
I.1. CE ESTE PIAȚA MONETARĂ ȘI CUM A EVOLUAT EA ?	3
I.2. PIAȚA MONETARĂ ȘI PIEȚELE PARALELE	5
Capitolul II. ACTORII PIEȚEI MONETARE	13
II.1. BĂNCILE. CONCEPT, APARIȚIE ȘI DEZVOLARE	13
II.2. BĂNCILE COMERCIALE (DE DEPOZIT) ȘI ROLUL	18
LOR ÎN SISTEMUL BANCAR	
II.3. BĂNCILE DE AFACERI . CARACTERIZARE ȘI TIPURI	29
II.4. SOCIETĂȚILE DE INVESTIȚII	32
II.5. CASELE DE ECONOMII ȘI COOPERAȚIA DE CREDIT	37
Capitolul III. OPERAȚIUNI ALE PIEȚEI MONETARE	45
III.1. CONCEPTUL DE COMPENSAȚIE	45
III.2. ETAPELE COMPENSĂRII	50
III.3. ROLUL COMPENSAȚIEI PE PIAȚA MONETARĂ	56
III.4. OPERAȚIUNILE PIEȚEI ȘI NOILE INSTRUMENTE ALE PIEȚEI MONETARE	59
DESCHISE	
Capitolul IV. ROLUL BĂNCII DE EMISIUNE PE PIAȚA MONETARĂ	63
IV.1. CARACTERIZAREA BĂNCII DE EMISIUNE	63
IV.2. INTERVENȚIA BĂNCII DE EMISIUNE PE PIAȚA INTERBANCARĂ	66
IV.3. INTERVENȚIA BĂNCII FRANȚEI PE PIAȚA INTERBANCARĂ	68
Capitolul V. PIAȚA MONETARĂ ÎN ROMÂNIA	70
V.1. TRĂSĂTURI ALE PIEȚEI MONETARE	70

V.2. TRANZIȚIA DE LA PIAȚA INTERBANCARĂ LA PIAȚA MONETARĂ DESCHISĂ ÎN ROMÂNIA	73
V.3. CREDITUL BANCAR – SUPORT AL FINANȚĂRII ECONOMIEI NAȚIONALE . STUDIU DE CAZ PRIVIND ACORDAREA CREDITULUI PENTRU CAPITAL DE LUCRU	75
<i>Bibliografie</i>	83
<i>Anexe</i>	

Capitolul I. CARACTERIZARE GENERALĂ A PIEȚEI MONETARE

I.1. CE ESTE PIAȚA MONETARĂ ȘI CUM A EVOLUAT EA ?

Piața monetară este o piață a capitalurilor pe termen scurt și foarte scurt . Existența acestei bănci este legată de faptul că unele bănci sunt beneficiare ale unui surplus de încasări , iar altele au de efectuat un surplus de plăți .

Piața monetară nu este o piață localizată , tranzacțiile acestei piețe se încheie prin telefon , telex , fax . Piața monetară se derulează în principal la băncile care crează monedă , de la care se pot procura disponibilitățile necesare pentru a face față fluxurilor de plăți . De aceea se poate spune că piața monetară este o piață a monedei centrale , adică a biletelor de bănci , a numerarului în general și a disponibilităților în cont create la banca de emisiune . Piața monetară este o piață de lichidități pe termen scurt pentru toate organismele de credit bancare . Participanții la această piață sunt bănci , case de economii , societăți financiare , banca de emisiune , trezoreria statului , casele de titluri , etc. Unele dintre aceste organisme apar cu predilecție excedentare creditoare , cum sunt de regulă casele de economii , casele de pensii , în timp ce altele , printre care băncile comerciale , instituțiile de credit specializate sunt predominant debitoare . Piața monetară redefinește funcția de compensare a excedentului și deficitului de lichidități . Operația pe piața monetară cu termenul cel mai scurt este acordarea unui titlu de împrumut a unei sume de bani până la ora 12 a zilei următoare . Termenele pentru care se acordă creditele s-au prelungit de la 24 de ore până la 18 luni , cum rezultă dintr-o practică mai veche italiană până la perioade cuprinse între o zi și 7 ani sau chiar 10 ani , cum atestă practica și literatura franceză mai recentă .

Piața monetară a devenit în Franța , după 1986 , o piață deschisă agenților nefinancieri care doresc fie să acorde credite , fie să se împrumute cu lichidități .

Piața monetară este un mecanism important în sistemul monetar și financiar al unei țări . Ea este locul intervențiilor băncii de emisiune asupra lichidităților bancare .

Piața monetară este în prezent în plină schimbare , transformare . Până acum circa un sfert de secol ea a fost o piață specializată , cunoscută doar unor specialiști , iar noțiunea corespundea în fapt cu ceea ce reprezintă piața interbancară . Pe această piață restrânsă băncile își regularizează zilnic excedentele și deficiturile de trezorerie . Puteau interveni și atunci instituții financiare specializate cu excedentele lor de lichiditate . Banca Franței , ca bancă de emisiune , avea posibilitatea să intervină și ea , dar o făcea foarte puțin , întrucât ea refinanța băncile prin intermediul reescontului efectelor comerciale. Ea mai acorda avansuri pe efecte publice , efectua operațiuni de open-market , dar de proporții reduse și la o rată mai ridicată decât taxa de scont.

Din 1967 alimentarea pieței monetare a fost îmbunătățită prin posibilitatea ce s-a creat societăților de asigurări , caselor de pensii de a plasa lichiditățile colectate de ele. Casele de economii , care până atunci plasau totalitatea fondurilor mobilizate pe termen lung , au trecut la utilizarea unei fracțiuni de 20 % din acestea pe piața monetară . Refinanțarea pe calea reescontului a fost descurajată prin faptul că rata dobânzii la creditele acordate pe piața monetară a devenit mai mică decât taxa oficială a scontului , iar plafoanele de scont , care asigurau un automatism în refinanțarea băncilor la banca centrală , au fost suprimate .

Sub influența inovației financiare și a conjuncturii , proporția datoriei publice crește . Noile instrumente financiare de genul SICAV pe termen scurt și fondurile comune de plasament (FCP) captează lichiditățile populației și întreprinzătorilor . Reforma din noiembrie 1986 a constatat în “deschiderea” pieței monetare pentru a permite accesul la operațiunile ei și a întreprinderilor și trezoreriei publice . Piața monetară a devenit , în această concepție , o piață a capitalurilor pe termen scurt și pe termen mijlociu , unde toți ofertanții și solicitanții de capitaluri pot interveni .

În noile condiții , piața monetară poate fi privită , deci , în sens restrâns ca piață interbancară , o piață a monedei centrale și , în sens larg , ca piață deschisă , o piață a capitalurilor pe termen scurt , care din rațiunea prezenței întreprinderilor în circuit este simultan atât o piață a monedei centrale , cât și a monedei bancare .

Sensul principal al lărgirii participanților la piața monetară prin asigurarea accesului întreprinderilor , trezoreriei statului și al instituțiilor financiare este promovarea concurenței , activizarea participanților pentru găsirea de noi “produse financiare” , noi forme și titluri de creanță care să amplifice , să amelioreze resursele și să ieftinească creditele ¹.

I.2. PIAȚA MONETARĂ ȘI PIETELE PARALELE

În procesele economice apar numeroși factori interesați în vânzarea sau cumpărarea capitalurilor disponibile pe o perioadă mai scurtă sau mai îndelungată și că în realizarea dezideratelor lor privind fructificarea capitalurilor ei negociază , se confruntă și se pun de acord în cadrul unor relații specifice de piață .

Totalitatea relațiilor dintre diferitele subiecte economice , întreprinderi și persoane , între acestea și intermediarii bancari , precum și a raporturilor dintre bănci și alte instituții de credit privind transferul de disponibilități monetare ca formă specifică de creanțe și fructificare a capitalului , formează piețele de capital sau piețele creditului .

Aceste piețe sunt segmentate în funcție de natura participanților și scopurile urmărite de aceștia .

Astfel , potrivit celei mai acceptate considerări ale structurii piețelor distingem :

---

¹ Turliuc V. , Cocriș V. : “Monedă și credit” , Editura Ankarom , Iași , 1998 , p. 190

- piața capitalurilor sau piața financiară ;
- piața monetară ;
- piața valutară .

Piața monetară sau piața creditului are drept obiect capitalurile disponibile pe termen scurt și piața valutară este un compartiment obligatoriu pentru fluxurile de capital din și către exterior .

Așa cum s-a subliniat , aceste piețe se individualizează prin instituțiile funcționale și modul de desfășurare a tranzacțiilor pe aceste piețe . Dar se apreciază , pe bună dreptate , că pe de o parte granițele dintre aceste piețe nu pot fi precis delimitate , iar pe de altă parte , legăturile dintre aceste piețe sunt foarte strânse . Astfel , evenimentele și tendințele dintr-o piață pot influența desfășurarea evenimentelor și tendințelor de pe alte piețe , cu atât mai mult cu cât mulți participanți operează pe mai multe piețe și implicit pot transfera, în cazul în care consideră favorabilă , participarea lor pe alte piețe .

Între cele două extreme posibile : angajarea “permanentă” a capitalului prin achiziții de acțiuni și obligațiuni și împrumuturile de la zi la zi , există o gamă diferențiată de modalități de plasare a capitalurilor pe piețele de capital și ale creditului , deosebite , dar apropiate gradual una de alta .

Piața monetară sau piața creditului funcționează cu participarea amplă a populației , a firmelor și îndeosebi a intermediarilor bancari , instituții cu largă funcționalitate pe această piață .

Complexitatea relațiilor din cadrul pieței monetare conduce la segmentarea ei specifică , funcție de diversitatea firească a unor laturi ale procesului de modernizare și angajare a capitalurilor disponibile . Astfel , funcționalitatea generală a pieței creditului este asigurată prin activitatea unor piețe componente , având fiecare în parte participanți și operațiuni specifice .

Astfel , în cadrul pieței monetare distingem :

- piața monetară (clasică) ;

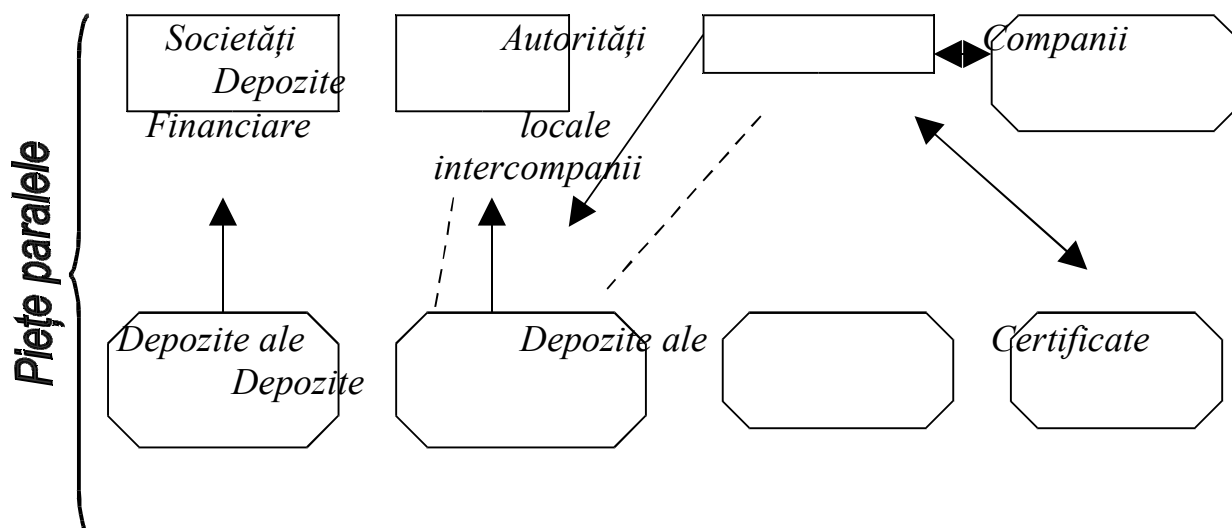
- piețele paralele .

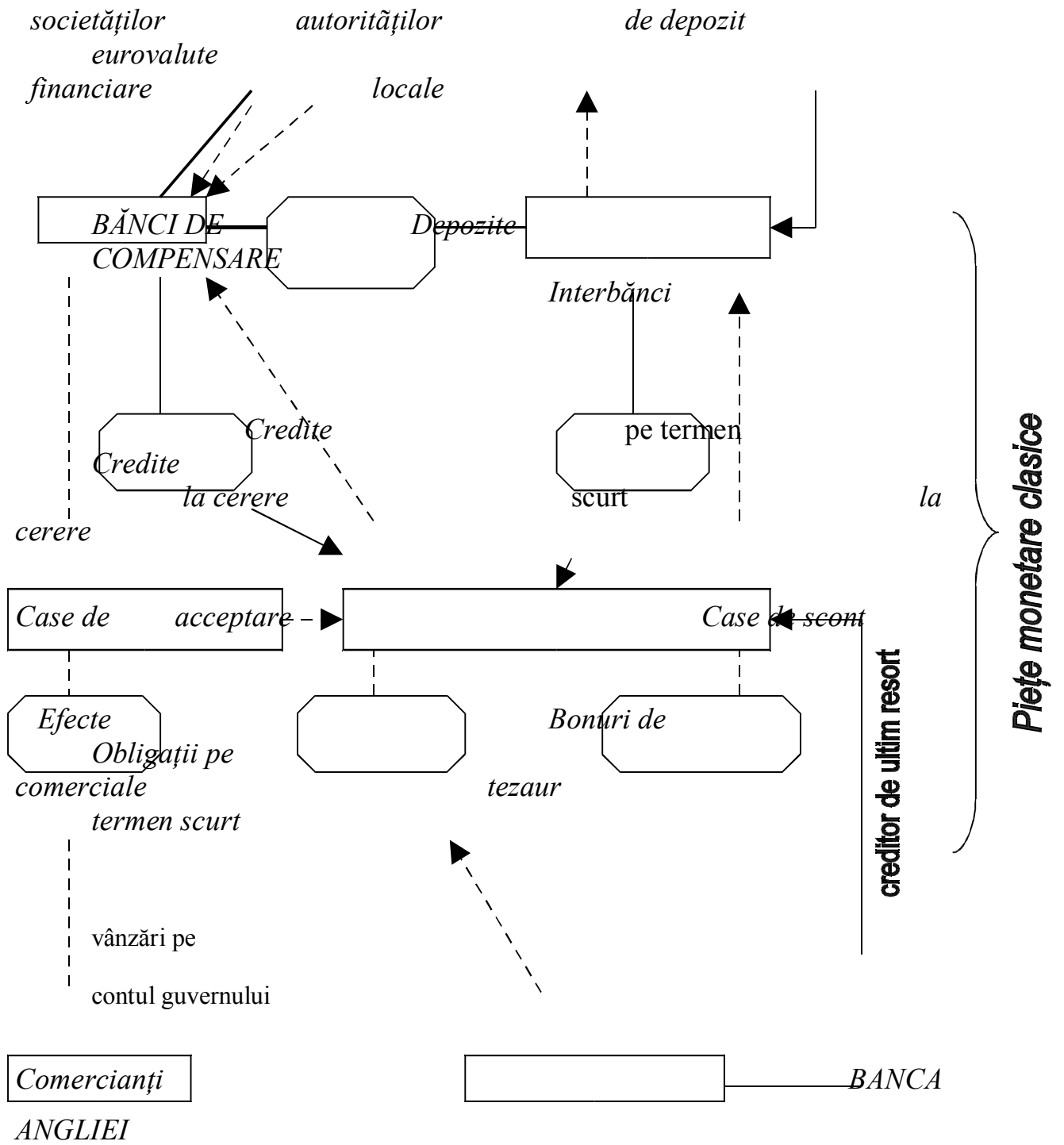
Piața monetară , așa-zisă clasică , are în fapt mai multe ipostaze :

- piața monetară sau piața scontului ;
- piața monetară propriu zisă ,

considerate ca două părți componente complementare ale pieții monetare clasice .

Ansamblul relațiilor din piața monetară sunt reprezentate în figura 1.1. care poartă amprenta specifică a sistemului bancar englez prin prezența băncilor de compensare sau de decontare (clearing banks) și a caselor de scont și de garanție , în fapt instituții bancare participante la procesul de creditare .

Fig. 1.1. Relația între piața monetară clasică și piețele paralele

În prima ipostază piața monetară sau piața scontului pe termen scurt cuprinde un cadru larg de relații privind , pe de o parte mobilizarea disponibilităților monetare de la întreprinderi și persoane la instituțiile de credit , iar pe de altă parte , acordarea de credite , de către bănci , firmelor sau persoanelor .

Termenele de creditare specifice pe această piață sunt la vedere sau pentru un maxim de un an (SUA) sau 18 – 24 luni în sistemele bancare europene .

Resursele ce se mobilizează pe această piață sunt , de regulă , disponibilități curente ale firmelor și persoanelor , respectiv soldurile conturilor de depozit la vedere sau ale conturilor curente .

Distribuirea acestor resurse se efectuează prin creditele acordate firmelor pentru satisfacerea necesităților curente legate , în principiu , de avansarea cheltuielilor de producție , sau a celor legate de circulația mărfurilor de la producător la rețeaua de distribuție . De asemeni , beneficiare de credite sunt familiile , în principal pentru achiziția de locuințe și de bunuri de consum .

Mobilizarea disponibilităților și distribuirea creditelor se face în condiții de piață , participanții la tranzacții manifestându-și preferințele , în mod liber , orientată de interesul , respectiv nivelul de dobânzi optim , care îi pot favoriza .

În a doua sa ipostază , piața monetară propriu zisă , în care în principal băncile își împrumută una alteia sumele necesare în scopul echilibrării raporturilor interbancare , zilnic , în legătură cu lichidarea soldurilor provenind din operațiuni reciproce pe termen de 24 de ore și mai mari , funcție de necesități .

Acest circuit special al capitalurilor disponibile are un rol deosebit în reglarea și stabilirea circulației monetare scriptice și în funcționarea echilibrată a sistemului bancar .

Buna funcționare a pieței monetare este strâns legată de piața economiilor care poate fi considerată piață auxiliară pentru piața economiilor care poate fi considerată piață auxiliară pentru piața monetară . Băncile de orice fel își atrag , pe baza unor relații de permanentă colaborare și în condiții de competiție , importante resurse din sfera caselor de economii , cooperativelor de credit , societăților de asigurări , fondurilor de pensii , fondurilor de plasament etc. ; instituții consacrate în mobilizarea și fructificarea specifică a unei importante părți a economiilor populației .

Piețele paralele s-au format treptat în perioada de după cel de-al doilea război mondial , în împrejurări istorice și de dezvoltare economică specifice , care au determinat structura unor noi piețe ale creditului independente în funcționarea lor și cu restrânse canale de comunicare directă cu celelalte piețe aparținând pieței tradiționale a creditului . De aici și denumirea lor de piețe paralele .

Prima piață paralelă prezentă în țările dezvoltate este piața eurodevizelor .

Eurodevizele reprezintă creanțele exprimate în valută unei țări , care se utilizează în afara granițelor naționale de către nerezidenți .

Prefixul de euro relevând inițial localizarea acestei piețe în Europa pentru resursele exprimate în dolari (de unde eurodolari) se utilizează astăzi în mod curent în caracterizarea tuturor operațiunilor de acest gen efectuate în lume , având ca obiect , în mare majoritate dolari , dar și yenii , mărci germane , lire sterline și franci francezi .

Piața eurodevizelor este o piață a creditului , menirea sa funcțională fiind mobilizarea și redistribuirea prin credite , în scopul fructificării optime a disponibilităților cicluate pe această piață .

Participanții direcți pe această piață sunt băncile autorizate în operațiuni valutare , potrivit legislației fiecărei țări . Contractarea și negocierile au loc între bănci independent de naționalitate și granițe convenindu-se împrumuturile pe termene și sume diferite și la nivelul de dobânzi proprii acestei piețe . Evident , băncile fac oferte și exprimă cereri în raport cu posibilitățile și nevoile propriei sale clientele .

Resursele de eurodevize ce afluează pe această piață au diferite proveniențe : exportatorii , marile societăți transnaționale , băncile comerciale și cele de emisiune din diverse țări , funcție de rezervele lor valutare . La rândul lor beneficiarii de credit principali se recrutează din importatori precum și din categoriile enumerate mai sus .

Piața eurodevizelor joacă un rol major în economiile țărilor dezvoltate ; asigură lichidități suplimentare , precum și resurse aferente expansiunii firmelor și îmfăptuirii exportului de capital . Ca piață paralelă aceasta conduce la creșterea semnificativă a resurselor de creditare , contracarând politicile naționale și constituind adesea stimuli inflaționști .

O altă piață paralelă este piața creditului între firme (intercompany market) . Această piață s-a dezvoltat sub semnul restricțiilor de credite care a obstrucționat relațiile de credit în țările dezvoltate în anii '70 și în continuare și constă în avansarea de sume importante de către unele firme altora , pe termen scurt . Aceasta reprezintă o formă de emancipare de sub tutela intermediarilor , denumită și dezintermediere , care asigură participanților un plus de randament pe seama profiturilor convenite intermediarilor bancari .

În Anglia , aceste credite sunt intermediate de brokeri specializați între principalele firme (aproximativ 500) , iar sumele minime vehiculate sunt de 50.000 £ , împrumuturile fiind de fapt negociabile .

În SUA s-a creat un instrument specific acestei piețe comerciale papers care sunt negociabile și reprezintă valori între 10.000 și 5.000.000 dolari cu

termenele de la 25 la 270 de zile . Aceste instrumente au crescut în ritmuri relevante , ceea ce arată preferințele sporite pentru această formă ca expresie a opțiunii pentru procesele de dezintermediere .

În raport cu caracteristicile economice respective și a sistemelor bancare naționale , mai apar sub forma piețelor paralele :

- piața societăților financiare în legătură cu formarea și redistribuirea resurselor pentru operațiile specializate ca leasing , factoring și altele ;
- piața ipotecară , în legătură cu constituirea resurselor , îndeosebi prin credite pe termen scurt , necesare desfășurării activității autorităților locale .

În încheiere trebuie să subliniem că noțiunea de piață în general , și de piață a creditului , în special , este o categorie abstractă care se referă la relații între anumiți participanți care se desfășoară prin forme specifice și prin instituții caracteristice , în cazul nostru , intermediarii bancari .

Deci , în principal , natura , specificul și conținutul operațiunilor pe aceste piețe vor fi determinate de instituțiile de credit , care acționează pe aceste piețe .

Este deasemeni util de reținut că sfera de funcționare a piețelor este elastică , în unele cazuri dificil de delimitat , în timp ce funcționalitatea intermediarilor bancari are delimitări și reguli de derulare precise care sunt primordiale în cunoașterea și înțelegerea mecanismului de creditare .

Accepția procesului de creditare prin prisma funcționalității piețelor ne dă o orientare generală care să permită poziționarea și receptarea cunoștințelor concrete despre intermediarii bancari , în conexiunile lor firești , în adevărata lor relevanță ².

---

² Basno C. , Dardac N. , Floricele C. : “Monedă , credit , bănci” , Editura Didactică și pedagogică A. București , 1995

Capitolul II . ACTORII PIEȚEI MONETARE

Funcția pieței monetare privită în sensul de piață interbancară este de finanțare . Băncile și organismele de creditare se pot afla în orice moment în situația de a avea nevoie de lichidități pentru a putea face față plăților exigibile .

Piața interbancară rămâne o piață care funcționează între organisme ce pot schimba între ele , cu operativitate excedentele și deficitele lor de trezorerie .

Actorii pieței interbancare sunt : băncile de depozit , băncile de afaceri , societățile financiare , casele de economii , etc .

În principal , participanții la operațiunile pieței monetare sunt băncile.

II.1. BĂNCILE. CONCEPT, APARIȚIE ȘI DEZVOLARE

În principal , activitatea bancară se concretizează în “comerțul” cu bani . Banca este aceea care , pe de o parte “cumpără bani” , suportând un cost sub forma dobânzii bonificate , iar pe de altă parte “vinde” banii acumulați , câștigurile obținute regăsindu-se în dobânda percepută . Prin urmare , banca se identifică , în primul rând și în cea mai mare banca se identifică în primul rând și în cea mai mare măsură cu activitatea de creditare . Se poate spune că acumularea resurselor de creditare și plasarea lor este “cheia de boltă” a activității unei bănci. De aici derivă și funcțiile economice ale băncii .

În viața economică contemporană , activitatea bancară , rolul băncilor ocupă un loc central . Banca favorizează tranzacțiile comerciale în interiorul

și în exteriorul unei țări , asigură efectuarea plăților și schimbul valutar . Pe un alt plan , banca permite realizarea investițiilor , fie participând direct la finanțarea acestora , fie prin plasamentul și gestiunea economiilor bănești . Banca este “actorul” principal pe piața capitalurilor . Totodată , dacă avem în vedere progresul tehnico-științific și rolul băncii în economia contemporană , trebuie menționat rolul informaticii și telecomunicațiilor care conferă noi fațete ale relațiilor bancă client și metodelor de gestiune folosite .

Într-un sens figurat , se poate aprecia că banca este “templul” banilor . Activitatea sa este în mare măsură ocultă și misterioasă . Deci este implicat secretul bancar , dar mai ales forța pe care o reprezintă banii , capitalul în complexitatea sa .

Referire la acest aspect face și Claude Simon în lucrarea sa intitulată “Băncile” , unde descrie conturile publice ale unei bănci ca fiind aproape nedescifrabile chiar și pentru specialiști : în acestea se adună franci , dolari , yeni și câte alte monede . Bilanțurile sunt deghizate . Pentru depunătorul titular al unui cont , cel mai adesea o persoană particulară , banca este suverană , putere dată de bogăția ei. Pentru cel care dorește să contracteze un împrumut , banca este autoritatea absolută care dispune de un fel de drept de veto : dacă refuză acordarea creditului , cel în cauză trebuie să renunțe la mașină, casă , investiții sau pur și simplu la posibilitatea de a supraviețui mai ales în cazul unei întreprinderi aflate în dificultate financiară .

Referitor la apariția băncilor , se ridică întrebarea dacă acestea au putut exista sau nu înainte de apariția banilor . Unii autori , bazându-se pe dovezi istorice , atestă faptul că operațiunile bancare au apărut și s-au dezvoltat încă cu mii de ani înaintea erei noastre , concomitent cu apariția și dezvoltarea vieții sociale . Acești autori afirmă că în decursul timpului , băncile asigurau păstrarea unor obiecte de valoare , cum ar fi cele din metale prețioase . Astfel se considera că templele , care primeau în depozit asemenea valori ,

desfășurau o activitate de tip bancar . Vechii babilonieni , cu douăzeci de secole înainte de Hristos , cunoșteau practica de a încredința templelor depozite de valori . În Forumul Roman se efectuau operațiuni de același fel încă din secolul al IV-lea înainte de Hristos . În antichitate , egiptenii , asirienii , grecii și fenicienii , ca popoare civilizate care efectuau comerț , se ocupau și cu schimbul de monede și metale prețioase . Trapeziții greci și argentarii romani înlesneau schimbul de monede , primeau în păstrare depuneri de valori și acordau credite .

O altă întrebare care se pune este dacă operațiunile de preschimbare a monedei de către zarafi , ca și cele de acordare de credite de către cămătari sunt o ilustrare a prezenței bancare . Ori banca nu este emanația Antichității și nici a Evului Mediu , creația ei este legată de puterea de circulație a unui tip de bani diferit de cel al monedei din metal prețios sau al monedelor de valoare intrinsecă , crearea monedei financiare .

Deși în decursul Evului Mediu au apărut , în legătură cu intensele schimburi comerciale în bazinul mediteranean , o suită întreagă de bănci care să mijlocească plățile , despre bănci în plenitudinea termenului , nu se poate vorbi decât odată cu apariția băncilor care și-au propus emisiunea de bilete de bancă .

În secolele XII – XVI au apărut mai multe organizații bancare ca : Banca de Veneția (1171) , Banca de Barcelona (1341) Banca de San Giorgio (1407) , Banca de Milano (1593) . Dar băncile autentice , moderne , pot fi considerate cele apărute începând cu Banca de Amsterdam (1608) , Banca de Hamburg (1619) , Banca de Stockholm (1650) și cu deosebire Banca Angliei , a cărei înființare în 1694 marchează adevărata piatră de hotar a apariției băncilor moderne . Astfel că asemănările , mai mult sau mai puțin exterioare ale activităților templelor , zarafilor și cămătarilor cu activitatea bancară nu sunt

suficiente pentru a le considera , cu toată rigoarea , activități bancare propriu zise .

Revenind la condițiile actuale , pentru studierea structurii și activității băncilor , este necesar cu deosebire să se aibă în vedere trei procese de profundă semnificație :

1. Băncile apar , tot mai mult , ca intermediari financiari cu caracter specific ;
2. Se accentuează procesul de concurență în sistemele bancare occidentale și , totodată , evoluțiile în direcția integrării economice și monetare ;
3. Tranziția de la economia planificată central la economia de piață implică restructurarea de ansamblu a activității bancare , în țările în care ea se realizează .

În primul rând , în literatura de specialitate se disting trei categorii de intermediari financiari :

- a) sistemul bancar , care este format din organisme financiare cu funcție principală de creare de monedă ;
- b) organisme financiare specializate și societăți de asigurare , ce cuprind instituțiile financiare care nu au ca funcție principală crearea de monedă ;
- c) trezoreria , adică statul implicat în acțiunile sale monetare și financiare , în tripla calitate de creditor , debitor și intermediar financiar .

Deși intermedierea financiară este de importanță reală pentru constituirea , creșterea volumului și ameliorarea calitativă a resurselor de finanțare , ea scumpește aceste resurse , multiplică intermediarii și poate întârzia finanțarea . Ca urmare , finanțarea directă a agenților economici prin mecanismul obligațiunilor și al certificatelor de depozit ocupă ponderi destul

de ridicate în țările dezvoltate . Cu toate acestea, aportul băncilor și al altor intermediari financiari în finanțarea agenților economici , în pofida unor tendințe de dezintermediere , se menține destul de ridicat , reprezentând 60 – 70 % din total .

Un al doilea aspect , procesul de concurență în sistemele bancare occidentale se accentuează prin tendința universalizării operațiunilor bancare , a dispariției multora dintre compartimentele legate de mai vechea specializare a băncilor . Astfel , Legea Bancară din 24 ianuarie 1984 a făcut să dispară multe compartimentări care au caracterizat sistemul financiar francez , permițând armonizarea concurenței între instituțiile de credit .Guvernatorul Băncii Franței , Jaques Larosiere apreciază că “sectorul bancar în condițiile actuale este deosebit de mobil . Realizarea “Europei Financiare” care implică liberalizarea completă a mișcării capitalurilor și a prestărilor de servicii între țările UE , reprezintă o provocare și o șansă pentru băncile franceze “ . Acesta reprezintă un factor de accentuare a concurenței și totodată a nevoii coordonării în activitatea bancară internațională .

În Italia , nașterea și dezvoltarea intermediarilor financiari nebancari, se apreciază în raportul Sarcinelli & Spavente , publicat în 1989, a instaurat un proces de concurență între toți intermediarii financiari , dar piețele monetare și financiare moderne au apărut aici recent și sunt la primii lor pași .

În al treilea rând , societatea contemporană cunoaște două tipuri de sisteme bancare , după piață sau economia planificată central . Deși ambele sisteme au , sub aspect formal , același rol (mai ales ereditare și emisiune) deosebite privind contextul în care le aplică și rezultatele pe care le obțin sunt esențial diferite .

Pe baza acestor considerente se poate afirma că tranziția la economia de piață implică restructurarea de ansamblu a activității bancare .

II.2. BĂNCILE COMERCIALE (DE DEPOZIT) ȘI ROLUL LOR ÎN SISTEMUL BANCAR

Apariția băncilor moderne este strâns legată de dezvoltarea comerțului cu cetățile îndepărtate și acumularea capitalului monetar în special pe această bază , expresie a dezvoltării producției manufacturiere și a expansiunii generale a economiei . Legate de nevoile comerțului și desfășurând principalele operațiuni prin intermediul efectelor comerciale , în mod firesc băncile au primit atributul de comerciale .

În epoca contemporană , locul și rolul băncilor în economie este strâns legat de calitatea lor de intermediar principal în relația economii investiții , relație hotărâtoare în creșterea economică .

Conceptele moderne privind dezvoltarea economică consideră ca un rezultat necesar al evoluției societății obținerea de economii ale agenților economici sau persoanelor , reprezentând venituri neconsumate în perioada curentă și destinată utilizării viitoare . În cadrul acelorași concepte , investițiile reprezentând achiziția de instalații și echipament , structuri , mașini și inventar , destinate dezvoltării producției , reprezintă o altă realitate a economiei și expansiunii ei ce afectează pe agenții economici .

Agenții economici își găsesc resursele necesare realizării investițiilor pe două căi : fie prin utilizarea propriilor economii , fie prin recurgerea la creditele ce le sunt acordate prin bănci , în procesul de reciclare și valorificare a capitalurilor monetare în economie .

În acest fel se crează condițiile unei ample redistribuiri a capitalurilor , tot mai mari odată cu evoluția istorică , vehiculate de o largă rețea de

intermediari care au fost exclusiv , la început , și preponderent apoi , în structura sistemului bancar în formare , băncile comerciale sau de depozit .

Creația monetară , ca factor specific al funcționalității băncilor , a stat la rândul său la baza definirii locului și rolului băncilor în economie .

Băncile s-au afirmat esențial ca instituții monetare , a căror caracteristică principală este posibilitatea de a pune în circulația creanțe asupra lor înseși , care sporesc masa mijloacelor de plată , volumul circulației monetare .

Caracteristica semnificativă a acestor intermediari este transformarea activelor monetare în monedă .

Forma principală a creației monetare este emisiunea de bancnote . La început această funcție era deschisă tuturor băncilor pentru ca ulterior să fie una specifică băncii de emisiune .

Totuși , băncile comerciale tipice își aduc aportul lor la creația monetară prin transformarea activelor nemonetare (conturi , obligații) fără putere liberatorie în instrumente de plată . Înscierea în conturile de la bancă a creditelor acordate (fundamentale sau garantate pe activele pe care le monetizează) constituie momentul creației unei monede adiționale specifice , moneda scripturală .

Un timp , în Anglia , Franța , SUA și alte țări , o mare parte a băncilor de depozit efectuau și operațiuni de emisiune . Multiplicarea acestor centre de emisiune a condus la crearea condițiilor de Încălcare a normelor de emisiune și încărcarea canalelor circulației cu bancnote emise cu sau fără justificare economică . La momentul reglementării acestei chestiuni , în 1913 , în SUA , numărul băncilor împuternicite să emită bancnote depășea 7500 .

Așa încât , la momente istorice diferite și în funcție de condițiile proprii , toate țările dezvoltate au fost nevoite să delimiteze foarte clar funcțiile băncii de emisiune , acestea concentrându-se de regulă la o singură bancă , banca

centrală . În SUA , spre exemplu , deși există 12 bănci federale de emisiune , acestea acționează ca un tot unitar sub egida unei autorități monetare unice .

O altă tendință care s-a manifestat în sânul băncilor o întreagă epocă, este specializarea băncilor , care deși în descreștere , nu încetează să caracterizeze lumea băncilor . Separarea și independența băncilor specializate este în momentul delimitării sferei de competență și de activitate a băncilor de depozit .

Un moment important în evoluția băncilor l-a reprezentat criza economică din anii 1929 – 1933 , care s-a manifestat în toate țările dezvoltate , dar a avut efecte devastatoare în SUA prin crahul bancar de proporții (36 % din bănci fiind declarate în stare de faliment) . Acest eveniment a impus o reglementare severă în regimul băncilor , care să acționeze în direcția protejării deponenților . În mod necesar , statutul băncii de depozit a trebuit să fie bine conturat , impunându-se un regim limitativ de control asupra instituțiilor de credit ce primesc depuneri și asupra modului de folosire a acestor resurse în procesul creditării .

În acest cadru s-a delimitat , mai exact , acțiunea de bancă de depozit , spre deosebire de celelalte bănci .

S-a ajuns astfel la o delimitare clară în bănci de depozit și bănci specializate , generalizată în toate structurile naționale ale sistemelor bancare în ciuda diferențelor de la țară la țară , diferențe care sunt rezultatul fie al evoluțiilor anterioare , fie al elementelor tradiționale ce se perpetuează , fie al suflului înnoirilor la care sunt supuse .

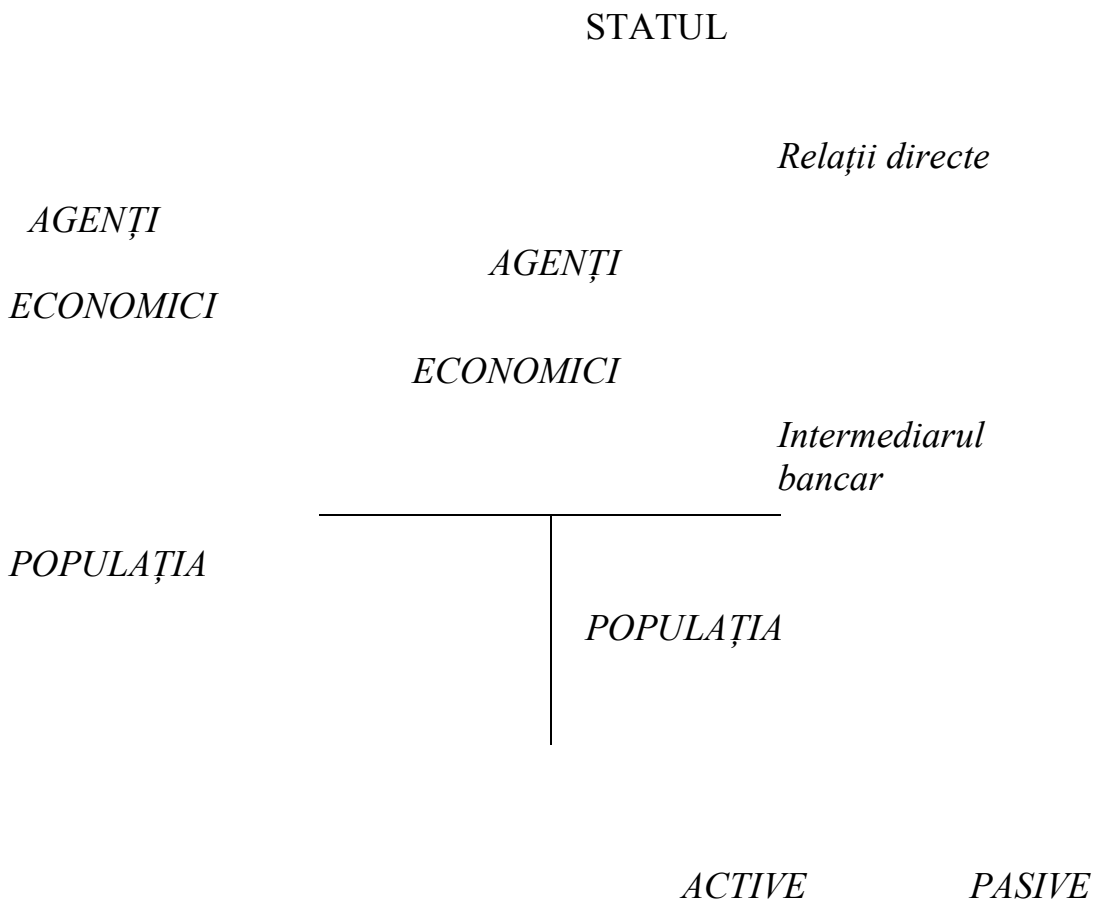
O caracteristică a băncilor comerciale sau de depozit (acceptate de regulă fără o asemenea calificare expresă) este aceea că efectuează toate tipurile de operațiuni bancare . Activitatea lor este diversă și se poate modifica liber în funcție de cerințe , posibilități și propria orientare .

Totuși , operațiunile de bază sunt reprezentate de constituirea de depozite și utilizarea lor în scopul acordării de credite agenților economici .

Ele sunt organizate ca societăți comerciale și urmăresc obținerea de profit .

Schematic , operațiunile băncilor ca intermediari bancari pot fi reprezentate în felul următor .

STATUL

Fig. 2.1. Relații de credit ; directe și prin intermediari

Băncile specializate include o sferă largă de instituții de credit , cu o gamă largă de diferențieri și implicit cu statute diferite de la țară la țară.

Băncile specializate efectuează , în ansamblul lor , totalitatea operațiunilor bancare . Fiecare dintre ele sunt supuse unor limitări privind funcționalitatea lor , fie că își asumă în exclusivitate anumite operațiuni .

Limitările se referă la raza de implantare (teritoriale sau de ramură) sau de statutul lor social particular (acționând ca bănci cu caracter cooperativ sau mutual) .

Principalii intermediari în SUA

Tipul principalilor intermediari	Active (mld dolari) sfârșitul anului		
	1970	1980	1990
<i>Instituții (bănci) de depozit</i>			
Bănci comerciale	517	1357	3356
Asociații de economii și împrumut	171	614	1098
Bănci mutuale de economii	79	170	264
Uniuni de credit	18	67	215
<i>Instituții de economii</i>			
Companii de asigurări de viață	201	464	1409
Companii de asigurare de bunuri	50	174	528
Fonduri de pensii (private)	112	470	1169
Fonduri de pensii (de stat)	60	198	806
<i>Intermediari de plasament</i>			
Companii financiare	64	202	574
Fonduri comune de creanțe	47	62	609
Fonduri comune de creanțe (pe piața monetară)	-	76	499

Sursa : F. Mishkin : The Economics of Money , Banking and Financial

Markets
Harper Collinns - 1992

Sistemul bancar în Franța
(structură și dimensiuni 1989)

	Număr de bănci	Număr de ghișee	Depozite %	Creanțe %
I. Bănci - Naționale (Nationale de Paris, Credit Lyonnaris , Societe Generale)	404	10.143	41	35
II. Bănci cooperative - de credit agricol mutual , populare mutual , cooperative etc. - case de economii și prevedere	421	15.500	29	24
III. Societăți financiare afiliate la casele naționale de credit sau organisme profesionale de comun leasing , mobiliar , echipament etc.	1062	-	1,7	13,1
IV. Instituții financiare specializate (de dezvoltare , regională , pentru micile intreprinderi , funciar , de locuințe , de cooperare etc.	32	-	0,8	13,6
V. Casele de titluri sau băncile de afaceri	144	-	-	-
TOTAL	2063	-	100	100

Sursa : XXX L'organisation de systeme bancaire francais , Problemes economique , nr. 2206/1991

Sistemul bancar în țările dezvoltate

Structură și implementare (1989)

A. Structuri și ponderi (determinate în total active) %

Tabel 2.3.

Țara	Bănci comerciale	Alte restituiri de depozit	Instituții de specialitate	Societăți financiare	Societăți de asigurare	Fonduri de pensii	Fonduri de plasament
SUA	33	21	5	4	15	16	6
Japonia	37	22	25	-	7	-	9
Germania	25	47	7	-	16	2	3
Olanda	38	20	8	-	8	24	2
Canada	44	19	9	2	10	15	-
Suedia	34	11	23	4	12	14	1
Australia	31	28	1	11	17	11	1
Italia	64	20	16	-	-	-	-
Spania	61	28	9	-	2	-	-
Belgia	64	7	21	-	7	-	1
Austria	74	21	-	-	4	-	1

B. Oficii bancare ; număr și destinație

Tabel 2.4.

Țara	Numărul oficiilor bancare		Densitate : unități la 100.000 loc	
	Propriu zise	incluzând oficiile poștale	Propriu zise	Se adaugă poștale
SUA	56.866	-	24	-
Japonia	44.078	67.050	37	56
Germania	44.698	62.625	73	102
Franța	23.385	42.573	46	77
Anglia	20.541	42.204	37	75
Olanda	6.529	9.220	45	64
Canada	7.331	-	29	-
Suedia	3.557	-	43	-
Australia	10.538	-	68	-
Italia	12.965	-	23	-
Spania	31.117	-	81	-
Belgia	3.741	-	38	-
Austria	5.331	-	71	-

Sursa : G. Broker : Competition on Banking , OELD Paris 1989

În același sens unele își afirmă caracterul nelucrativ (unele case de economii și prevederi) sau caracterul public.

Între băncile specializate un loc deosebit îl ocupă instituțiile de credit specializate cărora le-a fost evidențiată o misiune de interes public ; creditarea pe termen mijlociu și lung a unor ramuri (frecvent agricultura) , sprijinirea acțiunilor de credit ipotecar imobiliar ; creditarea colectivităților locale , etc.

Societățile financiare , în fapt societăți de credit , sunt prezente importante în activitatea economică în toate țările dezvoltate : sunt instituții de credit care pe de-o parte nu sunt autorizate să primească depozite , iar pe de altă parte nu pot efectua decât operațiunile pentru care au fost abilitate prin lege sau convenția .

Principalele lor orientări sunt : leasing-ul , factoring-ul , acordarea și garantarea de credite pe termen mijlociu și lung pentru întreprinderi , creditarea mărfurilor cu plata în rate , creditarea locuințelor cu garanții ipotecare , gestiunea mijloacelor de plată , în special prin cărți de credit .

În considerarea structurii sistemului bancar trebuie avut în vedere că în componentele naționale se afirmă și trăsături generale , dar și particularități ale alcătuirii verigilor componente .

Astfel SUA (tabelul 2.1.) , în mod firesc se consideră în componența sistemului de instituții aflate în postura de furnizori importanți de resurse , cum ar fi companiile de asigurări , instituțiile ce constituie și administrează fondurile de pensii , fondurile comune de creanțe etc.

Dimpotrivă , în alte țări , Franța , de exemplu (tabel 2.2.) , instituții de credit importante : Casa de Depuneri și Consemnațiuni , Poșta , deținătoare a conturilor de depuneri poștale , sunt atașate Tezaurului și nu sunt cuprinse în sistemul bancar . Cum însă Tezaurul este el însuși considerat partener în sistemul de credit al economiei , putem aprecia că nu este de fapt decât o interpretare formală ce ține de subordonarea ierarhică a participanților .

Unele din băncile specializate acționează ca intermediari în anumite ramuri sau domenii de activitate desfășurând activități de mobilizare a resuselor , cât și de distribuire a creditelor în sfera lor specifică , în cadrul unui echilibru relativ între operațiunile pasive și active proprii .

O mare parte din băncile specializate sunt însă unități profilate unilateral , fie primordial pentru mobilizarea de resurse , fie preponderent pentru acordarea creditelor din resurse ce-I sunt puse la dispoziție .

În acest cadru , alte instituții , de regulă băncile comerciale în special , joacă rolul de intermediar . Astfel băncile comerciale își exercită rolul lor de intermediar nu numai între agenții din afara sistemului bancar , ci au un rol major în reciclarea și valorificarea capitalului , în mobilizarea de resurse și distribuirea de credite în însuși sistemul bancar , deci intermediază între verigile sistemului bancar .

În acest proces se afirmă și se detașează ca principale funcții ale băncilor comerciale cele două laturi ale intermedierei :

- mobilizarea resurselor ;
- distribuirea creditelor .

Legătura directă cu mii și milioane de agenți economici , titulari de cont , în legătură cu constituirea și utilizarea depozitelor , conferă băncilor , în general , băncilor comerciale în special , o altă principală funcție în economia modernă , aceea de centru de efectuare a plăților între titularii de cont și prin aceasta băncile determină și cadrează fluxurile circulației monetare scripturale.

În îndeplinirea funcțiilor lor băncile comerciale îndeplinesc anumite operațiuni specifice considerate și reunite , după sensul lor în active și pasive .

Bilanțul tuturor băncilor comerciale SUA
la sfârșitul anului 1990
(expresii procentuale)

Tabel 2.5.

ACTIVE		PASIVE	
Rezerve	2	Depozite la vedere	18
Numerar	3	Depozite stabile	
Disponibilități la bănci	2	Depozite din economii	17
Titluri de stat și ale agenților guvernamentali	13	Depozite mici (sub 100.000) la termen	19
Titluri administrație locală și alte titluri	6	Depozite mari (peste 100.000) la termen	15
Credite		Împrumuturi	24
- pentru comerț și industrie	19		
- ipotecă	24		
- de consum	11		
- interbancare	6		
- alte credite	7		
Alte active	7	Capital	7
Total	100		

II.3. BĂNCILE DE AFACERI . CARACTERIZARE ȘI TIPURI

Diferența dintre băncile de afaceri și băncile de depozit decurge mai puțin din specializarea riguroasă decât din orientarea activității lor .

Evoluția economiei moderne în care patronează marile întreprinderi industriale și comerciale a contribuit la apariția acestui compartiment în activitatea bancară “afaceri de bancă” .

În cea mai mare parte , crearea sau extinderea afacerilor este însoțită , în mod necesar de apelul la capitaluri , iar în acestea , în general , băncile servesc ca intermediari .

Întrucât noile întreprinderi , mai puțin cunoscute , presupun risc și neîncredere din partea deținătorilor de capital , în asemenea activități , băncile au trebuit să se implice direct , ca participanți prin propriile resurse . Pe această bază , băncile pot să mobilizeze și alte capitaluri în aceste scopuri .

Astfel , băncile de afaceri s-au desprins , cu timpul definitiv de băncile de depozit , afirmându-se ca o speță specifică de bănci , de mare însemnătate în viața economică .

Modelul băncilor de afaceri de astăzi a fost creat prin Glass-Steagall Act din 1933 , care face o delimitare netă în cadrul instituțiilor de credit americane între băncile depozit (Deposit Banks) colectoare de depozite și distribuitoare de credite și băncile de investiții (Investment Banks) cărora le-au revenit operațiile de intermediere în domeniul atragerii capitalurilor și plasării lor optime , inclusiv prin administrarea pe cont propriu sau prin sindicalizare a emisiunilor de valori mobiliare . Un rol deosebit a revenit acestor bănci intermedierei, achizițiilor , cesiunilor , fuziunilor , majorante de capital .

Modelul american instituie pentru bănci în special rolul de consilieri, serviciile lor fiind remunerate prin comisioane ridicate , funcție de natura acestor servicii . Cu timpul , băncile de investiții au început să ofere clienților sprijin financiar , fie direct prin participanți la capital , fie indirect prin preluarea fermă a datoriilor sub forma obligatară (respectiv prin obligațiile emise în acest sens) .

Totuși , o caracteristică a băncilor de investiții americane a rămas , pentru mult timp și pentru multe din acestea , faptul că ele nu dețin și nu exercită controlul portofoliilor întreprinderilor industriale spre deosebire , băncile de

afaceri franceze se caracterizează prin dețineri importante ale portofoliilor întreprinderilor industriale frecvent considerate drept “clienți captivi” .

De asemenea , băncile de afaceri franceze se bucură de deținerea în gestiune a unor fonduri considerabile , care pot fi folosite adesea în scopul desfășurării operațiilor financiare ale băncilor înseși .

Băncile de afaceri franceze sunt favorizate de monopolul emisiunii asupra pieței obligatare , situație profitabilă în special pentru băncile mari .

O formă derivată în activitatea băncilor de afaceri o reprezintă societățile de portofoliu . Societățile de portofoliu joacă un rol important în operațiile financiare franceze . Prin numărul și diversitatea lor , prin ponderea lor în economia franceză , ele se afirmă ca superioare , în comparație cu alte piețe financiare naționale , deși acolo acționează unele societăți de portofoliu mai mari .

Astfel , primele patruzeci de societăți de portofoliu reprezintă prin deținerile lor , o capitalizare bursieră de 110 mld. Franci , adică aproape 10 % a capitalizării totale a acțiunilor franceze , și ca expresie a concentrării existente , și în acest domeniu șapte grupări acoperă o jumătate din dețineri .

Societățile de portofoliu au o dublă funcționalitate . Pe de-o parte , întrucât deținerile lor asigură o valorificare ridicată a capitalurilor prin veniturile obținute din dividende . Pe de altă parte scopul principal al acestora este asigurarea controlului asupra anumitor întreprinderi . Deținerea unui număr de acțiuni identificat ca “pachet de control” permite asigurarea unei majorități în adunarea generală a acționarilor și de aici poziții privilegiate în conducerea societății pe acțiuni respective : alegerea și desemnarea cadrelor de conducere superioare (președinte , director general și alții) , orientarea politicii economice de investiții , de producție , comerciale și financiare , corelarea colaborării în influențarea furnizării de materii prime , cooperarea de

producție , formarea și dezvoltarea pieței de desfacere cu alte societăți aflate în același cadru de control .

Societățile de portofoliu franceze sunt , de pildă , grupate în trei categorii principale . Principalul grup este reprezentat de societăți holding , cotate la bursă , a căror acțiuni sunt deținute sau controlate de băncile franceze a căror capitalizare reprezenta circa 32 miliarde franci în 1988 : Lazard Freres (10 mld) grupul Worms (8,4 mld) , grupul Suez (6,5 mld) , grupul Paribas (2,5 mld) , etc.

O altă categorie este reprezentată de societățile de portofoliu ale marilor bănci comerciale uneori filializate , dar necotate la bursă : BNP, Societe Generale , Credit Lyonnaris .

În sfârșit , o ultimă grupă de creație recentă îmbină în caracteristicile ei calități duble activând atât ca investitori , cât și ca intermediari . Astfel , în calitate de acționari industriali sau instituționali , fie prin participațiile directe sau indirecte pe care le dețin fiecare din marile bănci franceze este parte componentă a unui grup sau chiar a unui clan , cu care întreține relații privilegiate . Relația bancă industrie este de fapt de dublu sens : marile întreprinderi având , în special după privatizarea amplă a băncilor franceze , mari participații de capital la marile bănci franceze .

Iată deci că băncile de afaceri franceze , în activitățile lor specifice , pornesc de la o rețea strânsă și complexă de legături cu întreprinderile și investitorii instituționali ; axată îndeosebi pe participații neîncrucișate , directe sau indirecte .

II.4. SOCIETĂȚILE DE INVESTIȚII

Societățile de investiții au luat o amploare deosebită prin faptul că satisfac cererile micului investitor de a asigura un venit optim capitalului sau economiilor sale disponibile .

Micul investitor a fost din totdeauna victima variațiilor cursurilor bursiere , fiind neavizat și incompetent în a aprecia prognoza dezvoltării economice și a pieței . Societățile de investiții dispunând de personal specializat , analiști și economiști cu experiență , sunt în măsură să desfășoare a selecție eficientă a hârtiilor de valoare și să asigure astfel venituri optime . Asemenea societăți există în toate țările dezvoltate .

O expresie tipică a existenței lor o găsim sub forma Societății de Investiții cu Capital Variabil (SICAV) , care funcționează în Franța . Aceste societăți sunt considerate ca deschise întrucât posibilitatea de participare este liberă pentru toți prin achiziția de acțiuni la ghișeele societății la preț de emisie . Pe de altă parte , deținătorii de acțiuni pot renunța la ele prin returnarea la ghișeele societății la prețul de răscumpărare . Așa se face că , de la zi la zi , numărul acțiunilor se modifică , și implicit , capitalul este diferit , deci este variabil , de unde și denumirea specifică a acestei societăți .

Acțiunile SICAV nu sunt cotate la bursă . Cursul acestora se determină zilnic având în vedere activul net (respectiv suma hârtiilor de valoare deținute ponderate cu cursul fiecăreia) și numărul de acțiuni SICAV existente . Cursul unei acțiuni SICAV se determină după formula :

$$Curs\_actiune\_SICAV = \frac{[(nrA \times cA) + (nrB \times cB) + \dots + (nrZ \times cZ)]}{nr\_actiuni\_SICAV}$$

în care

nrA

hârtiilor de valoare	nrB	-	numărul
	...		
deținute de tipul A , B , ... , Z			
	nrZ		
și	cA		
	cB		- cursul
hârtiilor de valoare deținute			
	...		
de tipul A , B , ... , Z			
	cZ		

Cursul acțiunilor SICAV reprezintă și prețul de răscumpărare plătit acționarilor care se retrag din SICAV în ziua respectivă .

Prețul de emisie al acțiunilor SICAV se stabilește prin adăugarea la cursul SICAV a unui supliment de 4,75 % reprezentând cheltuielile de emisie și partea ce se constituie ca fond indivizibil . Deci :

$$Pr_{et\_actiune\_SICAV} = curs\_SICAV + curs\_SICAV \times \frac{4,75}{100}$$

Societățile de investiție cu capital variabil , numeroase în fiecare țară , pot să se specializeze în câteva tipuri de plasament . Astfel , unele SICAV urmând rezultate imediate , se vor orienta spre achiziția de hârtii de valoare de un randament ridicat pentru a asigura obținerea unor venituri cât mai ridicate din dobânzi sau dividende care se distribuie în totalitatea membrilor la sfârșitul exercițiului (trimestru , semestru , etc.) .

Alte societăți se orientează spre achiziția de acțiuni ale întreprinderilor noi , în dezvoltare , urmând un câștig de capital . Prin creșterea în câțiva ani a

valorii la bursă a acestor acțiuni , vor crește și dimensiunile cursului acțiunii SICAV și astfel prețul de răscumpărare a acestuia , convenit deținătorului se va majora .

În sfârșit , alte SICAV se orientează către hârtii de valoare emise în valută sau mai recent în ECU , urmând astfel stabilitatea investițiilor efectuate și obținerea de câștiguri din diferențele eventuale ce decurg din evoluția discrepantă a cursurilor valutare între țara respectivă și alte țări sau media țărilor europene exprimate în ECU .

Așa cum s-a subliniat , activitatea SICAV se bazează pe menținerea plasamentelor pe timp îndelungat , pentru că numai deținerea acțiunilor sau obligațiunilor timp de un exercițiu (trimestru , semestru sau an) permite încasarea venitului respectiv (dobânzi sau dividende) . Bineînțeles că SICAV-urile sunt libere să-și modifice plasamentele , să vândă unele , să cumpere altele , în aplicarea politicii proprii de optimizare a plasamentelor .

În conformația generală a plasamentelor , SICAV-ul trebuie să respecte anumite proporții minime stabilite prin lege în scopul asigurării lichidității , protejării sau pentru a evita deturnarea scopului funcțional .

Astfel , capitalul mobilizat de SICAV trebuie plasat în proporție de cel puțin 30 % în obligații ale statului , respectiv , bonuri de tezaur pentru ca astfel SICAV-ul să-și asigure lichiditatea . Eventualele solicitări ale membrilor privind răscumpărarea vor fi astfel ușor satisfăcute și fără efecte negative pentru societate , întrucât obligațiile de stat , bonurile de tezaur au cursuri deosebit de stabile , astfel că de regulă nu apar pierderi mari din diferențe de curs pentru societate . De asemenea , bonurile de tezaur sunt imediat vandabile , deci au lichiditate imediată .

Remarcăm cu această ocazie că se statuează prin lege obligativitatea acestui plasament și prin aceasta se crează de bușee garantate pentru obligațiile sau bonurile de tezaur ce reprezintă datoria publică , canalizându-

se astfel în acest sens , o bună parte din plasamentele de capital din economie .

Pentru restul plasamentelor , legea urmărește o dispersare a participanților în scopul de a evita pierderile importante pentru investitorii angajați în SICAV (atunci când vreo întreprindere a cărei acțiuni sunt deținute de către SICAV ar da faliment sau ar avea timp îndelungat rezultate nefavorabile) . Astfel , se prevede ca SICAV să nu angajeze mai mult de 10 % din titlurile emise de o singură întreprindere.

Aceste prevederi au și o altă utilitate . Ele acționează pentru păstrarea propriei funcționalități a SICAV și împiedică transformarea ei într-o societate holding de control asupra pachetului de acțiuni majoritar și prin acesta de influențare a conducerii activității întreprinderii respective .

Un asemenea procedeu ar însemna de fapt folosirea de către un grup din conducerea SICAV a capitalului comun aparținând numeroșilor membri ai societății , în scopuri personale , fapt care nu intră în atribuțiile SICAV și care , prin rezultate , nu se pot răsfrânge asupra tuturor membrilor .

Se poate spune , în concluzie , că aceste reglementări de amănunt dau mecanismului SICAV o funcționalitate concentrată asupra atribuțiilor statutare și contribuie în atragerea în continuare a micilor sau marilor deținători de capital disponibil , pe calea unei asemenea valorificări .

Fondurile comune de plasament sunt instituții care acționează , de asemenea în domeniul deținerii de hârtii de valoare și obținerii de venituri din acestea . În fondurile comune de plasament se reunesc deopotrivă , trăsăturile fondului comun de creanțe și ale SICAV .

Astfel , fondurile comune de plasament preiau de la fondurile comune de creanțe următoarele caracteristici :

- fondurile reprezintă o formă de coproprietate asupra deținerii unei valori mobiliare ;

- efectiv fondurile sunt încredințate unui depozitar (societate financiară) sub supravegherea unui girant , care trebuie să fie și el interesat în rezultatele fondului deținând parte din acesta);
- în scopul asigurării obiectului plasamentului ce implică mobilizarea capitalului pe un timp dat , retragerea , respectiv răscumpărarea părților , este interzisă un număr de ani (de la 3 la 10 ani) .

De la SICAV fondul comun de plasament preia prescripțiile privind regulile de plasament care trebuie să acționeze și aici pentru protejarea asociațiilor .

De precizat că , suplimentar , se acceptă angajarea acestui fond și în hârtii de valoare necotate la bancă , deci aferente unor societăți de importanță mai redusă , sau recent înființate , în dezvoltare .

Asemenea dețineri mai pot fi reduse (20%) în formă “clasică” a fondului comun sau mai ample (40%) în formă de “risc” , declarată ca atare .

În sfârșit , cluburile de investiții au drept scop inițierea în tehnica bursieră și atragerea de economii , cu regularitate , în vederea fructificării , pe baza achiziției de valori mobiliare .

Pornind de la aportul inițial relativ modest , membrii cluburilor se obligă a cotiza lunar în vederea dezvoltării activității de acest gen a micului colectiv format ca atare (maxim 20 de membri) .

Un element comun tuturor acestor forme de atragere la fructificarea capitalului , prin achiziția de valori mobiliare , este transparența finală . Veniturile obținute de aceste forme de plasament nu sunt supuse impozitării la sursă . Persoanele beneficiare le include însă în veniturile lor , dar aici , în cadrul sistemului de impozitare , aceste segmente de venit sunt de regulă favorizate .

II.5. CASELE DE ECONOMII ȘI COOPERAȚIA DE CREDIT

Economia modernă , prin rețeaua sa ramificată de agenții bancare și prin sprijinul de prevedere , uneori impus de experiența socială , efectuează o operativă și eficientă valorificare a celor mai modeste disponibilități bănești care prin colectare și concentrare , devin componente puternice ale capitalului financiar .

Experiența țărilor dezvoltate arată clar că volumul capitalurilor anuale mobilizate din economiile familiilor se ridică la sume importante rivalizând acumulările întreprinderilor .

Economiile populației și ale întreprinderilor

(în procente din PIB)

Tabel 2.6.

Țara	Populația		Companiile	
	1974	1988	1974	1988
SUA	6,56	2,96	1,36	1,65
Germania	9,23	7,85	4,75	4,36
Japonia	16,18	10,15	0,62	2,18
Franța	14,10	8,47	8,62	10,07
Anglia	8,45	2,89	14,13	13,82

Sursa : “Computers nationaux trimestriels” , no 4/1989

În aceste condiții , în care economiile populației reprezintă o redevabilă forță financiară , când sursele unor țări se fundamentează pe procesul de economisire , devin mai pregnante căutările privind determinantele și motivațiile acestui proces , preocupările pentru a influența raportul dintre consum și economisire , în scopul creșterii capacității financiare a statelor

respective , poziția care se confruntă adesea , în unele țări , cu preferință pentru angajarea în comun a unei mari părți a venitului disponibil .

De vastul proces de economisire ce caracterizează economiile tuturor statelor se leagă și existența caselor de economii și a cooperativelor de credit .

Casele de economii reprezintă o verigă importantă a sistemului bancar . Ele sunt fie instituții care au ca principale atribuții funcționale mobilizarea economiilor , dar și bănci ale autorităților locale și ale instituțiilor de prevederi (deținătorilor fondurilor constituite pentru pensii și de asigurări sociale) .

Resursele considerabile mobilizate de casele de economii sunt în principal depozite pe termen lung , astfel că aceste instituții îndeplinesc îndeosebi un rol unilateral de a constitui resurse și a le transfera în sistemul bancar și pe piața capitalurilor pentru redistribuire.

Utilizarea resurselor constituite determină sensul acestor redistribuiri :

- o parte importantă a resurselor sunt folosite pentru achiziția bonurilor de tezaur . Se asigură astfel o marjă de lichiditate pentru a satisface cererile de retragere a drepturilor ;
- o parte a resurselor sunt utilizate pentru mobilizarea unor efecte privind creditul pe termen mijlociu și lung (echipamente , construcții) prin instituții de credit specializate) ;
- o parte a resurselor se utilizează pentru achiziția de obligațiuni de stat , acțiuni și participații la capital .

Structura specifică a activelor și pasivelor băncilor de economii este edificatoare dacă ne referim la instituțiile principale din acest domeniu ce funcționează în SUA (tabel 2.7.) .

Instituțiile de economii din SUA (iunie 1987)

Active și pasive semnificative – mld. Dolari

Tabel 2.7.

Posturi bilanțiere	Saving and Loan Association	Mutual Saving Banks
Total bilanț	949	509
<i>Active</i>		
Titluri guvernamentale	138 (14,5%)	
Credite ipotecare	525 (55,3%)	347 (68,2%)
Alte împrumuturi	286 (30,2%)	67 (13,2%)
<i>Pasive</i>		
Depozite din economii	716 (75,4%)	378 (74,2%)

Sursa : “Federal Rezerve Bulletin”

Dimensiunile economisirii în SUA pot fi apreciate prin rețeaua instituțiilor principale : Savings and Loan Association în număr de circa 2900 și Mutual Savings Banks în număr de circa 400 și uniunile de credit în număr de aproximativ 12.000 și cu un total de 16 mld. dolari , completează tabloul unităților colectoare de economii din SUA (1987) .

Pe ansamblu , în Statele Unite ale Americii , casele de economii și cooperativele de credit ocupă un loc important în sistemul bancar , activele lor reunite reprezentând pe $\frac{1}{2}$ din activele băncilor comerciale și circa $\frac{1}{4}$ din activele întregului sistem bancar .

Asemănătoare prin menirea lor inițială , cât și prin transformările ce le caracterizează , în țările dezvoltate mai funcționează o serie de rețele de case de economii cum sunt cooperativele de credit larg extins în Germania , Franța și alte țări .

Casele de economii și cooperativele de credit ocupă în cadrul sistemului bancar un loc important în toate țările europene . Un caz deosebit îl reprezintă RFG unde casele de economii , împreună cu cooperativele de credit ocupă un loc preponderent în sistemul bancar în toate dimensiunile sale : depozite ,

active , credite , număr de unități. Această situația este reflectată în tabelul următor :

**Rolul caselor de economii și băncilor cooperatiste
în sistemul bancar al RFG (1988)**

Tabel 2.8.

	Depozite	Active valori mobiliare	Credite în sector bancar	Număr bănci	Număr agenții
Case de economii	40,3	50,3	37,3	585	17.834
Bănci cooperatiste	20,5	24,2	13,9	3.497	19.411
Ambele	60,8	74,5	51,2	4.064	37.345
TOTAL	100,0	100,0	100,0	4.438	30.853

Casele de economii se afirmă ca cea mai mare grupă de instituții de credit în RFG cu un bilanț total de 1500 mld. mărci , 500 mld. depozite din economii ; 527 mld. credite ; 26,2 milioane conturi de economii (mai mult de unu pentru fiecare familie) .

Cu un potențial atât de marcant și cu o organizare proprie ramificată , casele de economii se angajează în operații ample și dificile , participând la operații de investiții , de bursă și internaționale prin rețele proprii . Astfel , inseși rezultatele finale sau o rentabilitate de 0,8 % față de 0,057 (rentabilitate stabilită la bănci , funcție de ansamblul activelor) pentru ansamblul sectorului bancar în 1988 , devin elocvente .

O ramură importantă a caselor de economii funcționează sub egida organizațiilor poștale .

În Japonia , spre exemplu , poșta a devenit una din cele mai mari bănci din lume în primul rând prin volumul depozitelor care în iulie 1988 atingeau

118.000 miliarde de yeni , reprezentând circa 20 % din toate depozitele de economii , din totalul de 638.000 mld. yeni .

De asemenea , rețeaua poștală este deosebit de ramificată și asigură o bună servire , întrucât circa 19.000 din cele 23.673 birouri de poștă efectuează operații cu caracter bancar .

Și dimensiunile uriașe ale acestui potențial financiar a determinat hotărârea de a privatiza sistemul de economii poștale , girate în prezent de stat , prin Ministerul Poștelor și Telecomunicațiilor .

Și în Anglia poșta a reprezentat , mai mult de un secol , trunchiul pe care s-a sprijinit un prestigios sistem de case de economii devenit (din 1969) The National Savings Bank .

Așa cum s-a desprins din cele de mai sus , sistemul băncilor de economii s-a dezvoltat pretutindeni , în principal prin :

- investiții de stat înființate și sprijinite de către acesta ;
- instituții de credit cu caracter de ajutorare reciprocă (mutualiste) sau cooperatiste .

În majoritatea țărilor , statul reglementează și supraveghează activitatea de economii de regulă prin garantarea depozitelor de economii formate la aceste instituții și aplicarea unor norme de lucru care să protejeze pe cei ce economisesc și să dezvolte preferința de a economisi .

În toate țările , prin lege , se promovează instrumente de economisire și îndeosebi scheme de economisire care să răspundă celor mai diverse opțiuni și care să-I atragă în special pe cei ce economisesc în sisteme regulate și permanente .

Un exemplu îl oferă Mișcarea Națională de economii din Anglia (National Savings Movement) care mobilizează în medie economii echivalente cu ½ din economiile anuale ale întregii populații (1986) . Aceasta oferă o largă sferă de posibilități de economisire sprijinite de faptul că depozitele formate în acest

sistem sunt considerate parte a datoriei publice și prezintă astfel garanție majoră . Desfășurarea operațiunilor este facilă , de mare accesibilitate , la nivelul oficiilor poștale , de regulă fără comisioane și mai ales scutite de impozite . Acest din urmă aspect nu este de neglijat în condițiile în care dobânda neimpozabilă de 7 % este echivalentă unui venit din dobânzi supus impozitelor de 9,58 % .

Schemele de economisire oferite de Mișcarea Națională de economii cuprind în principal : certificatele de economii , obligațiunile cu premii , scheme “economisește pe măsura veniturilor” și conturi NSB .

Creditele de economii ca instrumente privilegiate de economii au o limită pe deținător și emisiune (1000 lire) , termen de valabilitate de 5 ani și o dobândă neimpozabilă de 7 % .

O altă rețea , certificatele de economii indexate , asigură o dobândă mai mică , de 4 % , dar , la rambursare , după 5 ani , valoarea lor normală va fi indexată funcție de indicele prețurilor de consum . Inițial , aceste emisiuni au fost destinate în exclusivitate persoanelor vârsnice pentru a asigura menținerea puterii de cumpărare a economiilor .

Deținerea peste 5 ani este încurajată prin faptul că în continuare se bonifică o dobândă variabilă , funcție de piață , în condițiile în care indexarea rămâne variabilă .

Obligațiunile cu premii emise în cupiuri diferite , de la 5 lire la 10.000 lire , prezintă avantajul că se atribuie un număr distinct de tragere pentru fiecare liră , astfel că se asigură multiple șanse deținătorilor , funcție de volumul efectiv al sumei angajate în sistem . După o deținere de 5 luni , cumpărătorul obligațiilor participă la tragerile lunare , la care se acordă premii atrăgătoare (unul de 250.000 lire și alte loturi , între care cele mai populare sunt cele de 45.000 de premii a câte 50 lire) .

Obligațiunile de depozit emise în multipli de 50 lire se caracterizează prin faptul că întregul câștig din dobânzi este plătit la rambursare , la termenul final . La polul opus , obligațiunile de venit emise în multipli de 1000 de lire se pun la dispoziția celor care doresc să aibă venituri lunare din dobânzi , care li se bonifică ca atare .

Contractele “economisește pe măsura veniturilor” sunt convenite de regulă în opțiunea acțiunii pe termene de 3 sau 5 ani , timp în care titularul se obligă să facă depuneri lunare din salariu în sumele stabilite. La expirarea termenului , sumele economisite și câștigul din dobânzi urmează să fie folosite pentru achiziția de acțiuni , de regulă la întreprinderea unde lucrează titularul , în condiții avantajoase .

Este de menționat că în alte țări , în Franța de pildă , schemele de economii contractuale sub forma livretelor de economii , presupun depuneri regulate pe durate de 3 – 5 ani , la sfârșitul cărora sumele economisite constituie premise de a facilita titularului credite suficiente pentru a-I asigura achiziția unei locuințe sau înființarea unei mici întreprinderi (magazine sau ateliere meșteșugărești) .

În sfârșit o altă variantă în sistemul Băncilor Naționale de Economii (NSB) este aliniată sistemului fondurilor de plasament și investiții . Conturile de investiții , deschise deținătorilor de capital de talie mai mare , permit bonificarea unor dobânzi și mai mari , diferite de piață . Întrucât acestea provin din beneficiile rezultate din investirea optimă a depozitelor respective .

***Capitolul III . OPERAȚIUNI ALE PIEȚEI
MONETARE***

III.1. CONCEPTUL DE COMPENSAȚIE

Piața monetară reprezintă cadrul necesar în care se desfășoară zilnic raporturile dintre bănci în legătură cu lichidarea soldurilor provenite din operațiuni reciproce³.

Pe de o parte băncile își acordă împrumuturi sau își rambursează credite acordate anterior. Pe de altă parte, din ordinul clienților lor, titularii de depozite, băncile, efectuează plăți prin unele bănci și sunt beneficiare de încasări de la aceleași sau de la alte bănci. Astfel, din fiecare operațiune efectuată, o bancă devine creditoare sau debitoare față de altă bancă.

La finele unei zile, fiecare bancă în parte are în raport cu celelalte bănci o serie de poziții și sume debitoare și o serie de poziții și sume creditoare și în consecință este beneficiara a unui sold creditor, fie titulara unui sold debitor.

Evoluția practicii bancare a determinat cu necesitate stingerea comună a plăților reciproce într-un cadru organizat, de regulă sub egida băncii de emisiune.

Procesul de stingere a soldurilor reciproce prin efectuarea de plăți de către titularii soldurilor debitoare către beneficiarii soldurilor creditoare, poartă numele de compensare interbancară.

Plecând de la conceptul general, compensația angajează două caracteristici ale unui fenomen, de regulă diametral opuse și notate pozitiv și negativ (în cazul nostru debit și credit).

Primordial, compensația înseamnă compararea celor două caracteristici pentru a le stabili dimensiunile respective, caracteristica cea mai mică dă de fapt dimensiunile compensării în sensul că dă măsura în care cele două caracteristici se completează reciproc.

În continuare, pentru fenomenul respectiv, rămâna valabilă acea caracteristică care dimensional este mai mare, în care, după diminuarea

---

³ Cezar Basno, Nicolae Dardac, Constantin Floricel: "Monedă, credit, bănci", Editura Didactică și pedagogică RA, București, pag. 305

echivalentă cu parte ce se compensează (afereză părții contrare anihilate) rămâne valabilă .

Compensarea în sistemul de plăți înseamnă , pentru fiecare bancă , compararea în cadrul unei perioade date , a drepturilor de încasări (sume creditoare) cu obligațiile de plată (sume debitoare) față de altă bancă sau față de toate celelalte bănci cuprinse într-un sistem dat , în scopul de a stabili măsura în care acestea se amihilează reciproc (se compensează) și suma rămasă de încasat sau de plătit .

Această sumă de încasat sau de plătit reprezintă valoarea sedimentară ca efect al stingerii definitive a tuturor plăților cuprinse în compensare pentru banca respectivă .

Compensările pot fi bilaterale , când se supun compensării plățile reciproce dintre două bănci . Aici , în mod direct , se stabilește poziția fiecărei bănci rezultată din operațiunile de plăți reciproce .

Compensările multilaterale sunt cele care includ toate băncile cuprinse într-un sistem dat . Aici fiecare bancă se prezintă și delimitează față de toate celelalte bănci . Evident , cu cât este mai cuprizător , adică include un număr mai mare de bănci , cu atât compensarea devine mai eficientă , înregistrând un grad ridicat de compensare și asigurând operativitate în derularea plăților în economie .

În cadrul compensărilor interbancare se crează relații speciale între comunitatea unităților bancare membre luată ca atare și fiecare bancă membră a comunității .

Fiecare participant , deci fiecare bancă , se opune întregii comunități de participanți pe care o personalizează prin compensator , respectiv prin casa de compensație .

Fiecare participant solicită plata creanțelor creditoare (în fapt datorii anulate de numeroase bănci componente ale sistemului) unui singur debitor : casa de compensație .

Astfel , compensația se dovedește a fi în sine “un sistem de lichidare de creanțe prin concentrarea tuturor debitelor pentru toți debitorii și tuturor creanțelor pentru toți creditorii , către un singur debitor și creditor , unde făcându-se apoi evidența se obține , pentru fiecare participant , un simplu și sigur sold debitor sau creditor , după natura soldului operațiunilor compensate”⁴ .

Compensarea interbancară poate diferi funcție de substanța operațiunilor ce se supun compensării .

Se utilizează astfel compensarea în sistem brut , situație în care se supune compensării totalitatea operațiunilor dispuse de clienții băncilor sau decontate în favoarea lor .

În această situație , informațiile cu privire la aceste plăți (sau chiar documentele privind plățile respective) se concentrează la un centru de compensare , unde se desfășoară efectiv și integral operațiunile de compensare .

În acest sistem , în vederea compensării pentru perioada ce se supune compensării (de regulă o zi) , fiecare din băncile participante inventariază relațiile de plăți reciproce cu fiecare din băncile participante și prin însumare și compensare “ad-hoc” stabilește soldul operațiilor reciproce cu fiecare din băncile participante la compensare .

Astfel , fluxul informațiilor către centrul de compensare se diminuează .

Într-un sistem de compensare cu 123 de sedii participante , centrul de compensare va primi 123 de raportări conținând fiecare 122 de poziții , în total 15.006 poziții față de câteva sute de mii de poziții posibile în cazul în

---

⁴ Ștefan Dumitrescu : “Plățile fără numerar” , Editura Cartea Românească , București , 1931

care informațiile trimise centrului de compensare ar implica o poziție pentru fiecare operațiune , respectiv document .

Centrul de compensare are astfel o activitate operațională mai restrânsă , înfăptuind compensarea pe baza soldurilor nete comunicate de fiecare din bănci .

În unele cazuri , soldurile comunicate sunt înscrise direct în conturile băncilor participante (în special atunci când compensarea se efectuează de Banca Centrală , unde băncile își au deschise conturi în mod obligatoriu) și compensarea se desăvârșește firesc pentru fiecare participant și deci pentru ansamblul băncilor participante .

O altă diferențiere a compensărilor se face din punct de vedere al raporturilor dintre momentul compensării interbancare și momentul decontării în favoarea beneficiarului plății .

O modalitate caracteristică unor tehnologii de lucru mai vechi , care implică de pildă transportul efectiv al documentelor suport – hârtie la centrul de compensare și apoi la banca unde își are contul titularul beneficiar al plății , are loc decontarea post-compensatorie .

Acesta înseamnă că se face mai întâi regularizarea (respectiv compensarea) plăților dintre bănci ca operațiuni de bază .

Banca , de fapt , prin această operațiune își primește implicit suma ce se cuvine beneficiarului destinat al plății , sumă pe care i-o poate pune la dispoziție acum în cont .

Cu această ocazie putem observa că decontarea între două firme se derulează pe două paliere :

- de la firmă la firmă ;
- de la bancă la bancă .

Cum circuitul de plăți nu se poate desfășura decât prin intermediul bancar , înseamnă că plata efectuată de o firmă în favoarea altei firme implică cu

necesitate efectuarea unei plăți echivalente , de către banca plătitorului în favoarea băncii beneficiarului plății .

În cazul examinat , plata între bănci ce se efectuează anterior , creează condiții pentru desăvârșirea plății între titularii de cont , prin înscrierea sumei în contul beneficiarului de sumă .

O soluție alternativă o reprezintă decontarea în timp real .

Decontarea în timp real înseamnă de fapt o decontare ante-compensație .

Această modalitate de operare devine posibilă datorită progreselor tehnologice în transmiterea informațiilor , în general , și în special în domeniul bancar .

Pe de altă parte , extinderea pe scară largă a acestor procedee a fost promovată de interesele motivate ale clienților beneficiari de sume mari , dornici să intre cât mai repede în posesia sumelor ce le sunt transferate , a căror deținere imediată și utilizare operativă poate fi vitală și oricum profitabilă pentru aceștia .

Dând curs acestor preferințe , băncile utilizează cele mai rapide mijloace de transmitere a mesajelor de plăți către băncile partenere .

Mesajul ajuns la destinație , suma cuprinsă în mesaj este înregistrată imediat în contul clientului dându-I acestuia posibilitatea să o utilizeze .

Astfel , suma poate fi folosită de firma destinatară în scurt timp de la transmiterea de către banca plătitoare a mesajului plății și se poate spune că derularea se face în timp real , să zicem de la 10 am la 10.45 am .

Relațiile efective de plăți între două bănci rămân pe planul secund și se reglementează ulterior respectiv la sfârșitul aceleiași zile , în cadrul compensării obișnuite , după ora 17.00 spre exemplu .

Utilizarea sistemului de plăți în timp real asigură o accelerare semnificativă a circuitelor de plăți și , practică pentru sume mari , are un rol deosebit în intensificarea proceselor economice .

Așa se și explică de ce se întetesc eforturile cercurilor bancare de a crea condiții pentru implementarea și extinderea acestor sisteme în toate țările dezvoltate .

III.2. ETAPELE COMPENSĂRII

Concentrându-ne asupra procesului de compensare în sine , vom începe a observa că acesta , prin natura lui , are o desfășurare episodică , pe etape .

Etapele procesului de compensare sunt :

1. inventariere – structurare ;
2. soldare – compensare ;
3. stingerea datoriilor reciproce între bănci .

Oricare ar fi sistemul de compensare și oricare perioada de referință , procesul de compensare implică existența unui flux de informații într-un oarecare cadru organizatoric prin care să se poată inventaria toate operațiunile reciproce ale băncilor participante care să se structureze într-un cadru normat .

Astfel fiecare bancă vine în relație cu fiecare din celelalte bănci :

- pe de-o parte , pe linie debitoare (adică are să dea celorlalte bănci) ;
- pe de altă parte pe linie creditoare (respectiv are de primit) .

Astfel prin inventarierea și structurare în cadrul unei situații – saș , operațiunile pot fi poziționate astfel :

Situația băncilor cuprinse în compensare

Tabel 3.1.

Operațiuni creditoare	Banca A	Banca B	Banca C	Banca D	Banca E	Total operațiuni debitoare
Operațiuni debitoare						
Banca A	-	40	10	30	100	180
Banca B	75	-	15	40	20	150

Banca C	40	15	-	20	10	85
Banca D	5	20	30	-	40	95
Banca E	100	50	35	25	-	210
Total operațiuni creditoare	220	125	90	115	170	720

În această situație se reprezintă poziția fiecărei bănci în raport de fiecare din băncile participante , fapt ce asigură de la început o bază precisă și corelată privind modul de angajare în operațiuni reciproce pentru fiecare dintre băncile angajate în sistemul de compensare .

În acest cadru se pot indentifica erorile într-un moment în care acestea se pot preveni și implicit , așa cum se va vedea , băncile puternic expuse , respectiv prea mult îndatorate , își pot evalua din timp posibilitatea de a satisface cerințele compensării .

În a doua etapă , operațiunile de soldare – compensare se desfășoară pe baza situațiilor rezultate din operațiunile de inventariere – structurare și reprezintă de fapt esența procesului de compensare .

Operațiunile înregistrate pentru fiecare bancă sunt după însumare soldate .

Astfel , pe această bază se pot stabili :

- sumele brute de primit sau de plătit pentru fiecare bancă ;
- soldurile nete rezultate din compensare ;
- gradul de compensare .

Reluăm situația sa anterioară care acum se majorează cu operațiunile de soldare – compensare (tabelul 3.2.) .

Din tabel se desprind anumite măsuri semnificative pentru calitatea procesului de compensare :

- sumele ce intră în compensare ca sume ale operațiunilor debitoare , respectiv ale operațiunilor creditoare intervenite între bănci expresie a totalului plăților reciproce în perioada dată (în cazul nostru 720) ;

- soldurile rămase neacoperite prin aranjamente reciproce , sume care reprezintă solduri nete de încasat sau de plată , care odată efectuate , asigură stingerea integrală a operațiunilor între bănci privind operațiunile de plăți intrate în compensare (în cazul de față 65) ;
- prin diferență se vor determina sumele compensate : total sume intrate în compensare – solduri necompensate (720 – 65 = 655) ;
- gradul de compensare va rezulta din raportul :

$$\frac{\text{sume\_compensate}}{\text{Sume\_intrate\_în\_compensare}} = \frac{655}{720} = 90,97\%$$

Situația băncilor cuprinse în compensare

Rezultatul compensării

Tabelul 3.2.

Operațiuni creditoare	Banca	Banca	Banca	Banca	Banca	Total operațiuni debitoare	Solduri debitoare
Operațiuni debitoare	A	B	C	D	E		
Banca A	-	40	10	30	100	180	-
Banca B	75	-	15	40	20	150	25
Banca C	40	15	-	20	10	85	.
Banca D	5	20	30	-	40	95	-
Banca E	100	50	35	25	-	210	40

Total operațiuni creditoare	220	125	90	115	170	720	-
Total solduri creditoare	40	-	5	20	-	-	65

Stabilitatea soldurilor datorate (debitoare) din compensare are o deosebită importanță pentru băncile devenite acum debitoare . Ele urmează acum , de fapt în câteva ore , să se preocupe pentru a procura resursele necesare pentru a plăti sumele datorate , nu unei anumite bănci , ci ansamblului de bănci cuprinse în sistemul de compensare .

La rândul lor , băncile cu solduri excedentare se vor preocupa pentru plasarea resurselor prisositoare de care dispun .

Stingerea datoriilor reciproce între bănci se delimitează expres ca etapă a compensării desfășurată într-un moment ulterior , distanțat cu cel puțin 2 – 3 ore față de etapa anterioară , etapă în care participanții au aflat care sunt rezultatele și care sunt pentru ele efectele compensării .

Funcție de modul de organizare și de dispersia rețelei , participanții sunt anunțați cu privire la rezultatele provizorii ale compensării . Sunt vizate în primul rând băncile deficitare , care sunt obligate să procure resurse pentru încheierea în fapt a compensării și pentru a asigura astfel stingerea obligațiunilor pentru toți plătitorii aflați în compensare .

O singură absență a unei bănci plătitoare , imposibilitatea ca aceasta să-și acopere datoriile față de sistemul de compensare este suficientă pentru a distruge de fapt eșafodajul compensării în cadrul structurat dat .

În asemenea împrejurări , este necesară să se reconstituie o nouă structură a compensării prin eliminarea băncii sau băncilor care nu au capacitatea de a plăti .

În cazurile normale , băncile deficitare au posibilitatea de a-și procura resursele trebuitoare pentru ca desfășurarea procesului de compensare să aibă de suferit .

Pentru a surprinde etapele de derulare a procesului de stingere a plăților intrate în compensare , vom lua în considerare un exemplu , în fapt continuarea celui anterior .

În derularea acestui exemplu , ca expresie a aspectelor reale , intervin elemente noi :

- considerarea disponibilităților pe care băncile le au în conturile de la banca de emisiune sau la sistemele de compensație ce funcționează sub auspiciile Băncii de Emisiune și care reprezintă rezerva de monedă centrală a băncilor , care poate fi utilizată pentru ștergerea oricăror datorii ;
- presupunerea ipotetică a faptului că sumele necesare pentru stingerea plăților sunt procurate exclusiv de către băncile deficitare prin credite abținute de la alte bănci participante la compensare și care au solduri excedentare .

Aceste operațiuni se desfășoară între bănci și sunt specifice pieței interbancare :

- cu semnul minus soldurile deficitare ;
- cu semnul plus (respectiv lipsite de semn) soldurile excedentare .

În ansamblu său procesul de stingere rezultă din operațiile succesive înfățișate în următorul tabel :

Stingerea operațiunilor de plăți prin compensare

Tabelul 3.3.

Băncile	Sold inițial la contul curent I	Sold din compen- sare II	Sold provizoriu la Casa de Compensare III	Operațiuni la piața interbancară IV	Sold final la Casa de Compensare V
A	6	40	46	-23	23
B	2	-25	-23	+ 23	-

C	15	5	20	-	20
D	8	20	28	-27	1
E	13	-40	-27	+ 27	-
Total	44	0	44	0	44

În cadrul acestui tabel devin distince cele două etape conclusive ale compensației : soldul provizoriu la Casa de Compensație și soldul final la Casa de Compensație .

Soldul provizoriu la Casa de Compensație (III) se determină pentru fiecare bancă prin însumare algebrică :

$$\text{Sold inițial (I) la Casa de Compensație} + \text{Sold din compensare (II)}$$

Astfel , în cadrul acestei etape intermediare se pun în temă băncile deficitare (în cazul nostru B + E) de necesitatea de a acoperi și respectiv de a găsi resursele acoperitoare ale soldului provizoriu din compensare .

În timpul afectat , în medie 3 ore , cum rezultă din practica țărilor dezvoltate , băncile solicitate vor contracta băncile partenere , intermediarii sau Banca de Emisiune , pentru a găsi resursele necesare .

De regulă aceste resurse se obțin prin credite acordate pe diferite termene (24 ore ; 3 zile ; 7 zile ; etc.) .

În exemplul de mai sus am considerat că băncile solicitante vor avea drept furnizori de resurse , obținute prin credite , partenerii situați în vecinătatea lor . Astfel , banca B va solicita împrumutul de 23 băncii A. Operația este exprimată de coloana IV unde banca A a fost notată cu + 23 , respectiv cu plusul de resurse ce i-a revenit , iar banca B cu – 23 , respectiv cu suma cu care i-a fost diminuat disponibilul .

Același regim l-au avut băncile D și E , banca E a împrumutat de la banca D suma de 27 , fapt ce a fost reprezentat cu + 27 în poziția sa , ca expresie a plusului de resurse ce le-a obținut . Pe de altă parte banca D a dat ca împrumut resurse și deci I s-au diminuat disponibilitățile , fapt notat cu – 27 .

Putem determina acum pentru oricare din participanții la compensare , soldul final la Casa de Compensare (IV) care reprezintă etapa finală după stingerea totală a plăților intrate în compensare și care rezultă tot ca o sumă algebrică :

$$\begin{array}{l} \textit{Soldul provizoriu la} \\ \textit{Casa de Compensație} \\ \textit{(IV)} \\ \textit{(V)} \end{array} + \begin{array}{l} \textit{Operațiunile la} \\ \textit{piața interbancară} \end{array}$$

III.3. ROLUL COMPENSAȚIEI PE PIAȚA MONETARĂ

Efectuarea plăților în economie implică un amplu număr de participanți angajați în cadrul unor circuite monetare tipice .

Efectuarea plăților înseamnă , în unele cazuri ruperea circuitelor sau subcircuitelor respective , necesitând acte de transfer sau conversiune .

În condițiile extinderii generalizate a bancarizării , a cuprinderii agenților economici și persoanelor în sistemul bancar ca titulari de cont , efectuarea plăților între subiectele economice nu poate fi desfășurată decât prin cooperare între bănci prin sistemul de compensare a plăților .

Astfel , sistemele de compensare centralizează zilnic întregul circuit de plăți inițiate de titulari dispersați în întreaga economie națională și asigură strângerea acestora primordial prin procedeul de compensare.

Compensarea reprezintă , astfel , pe de-o parte singura modalitate de a satisface relațiile de plăți între parteneri aflați în diferite părți ale țării și incluși în unul sau altul din circuitele sau subcircuitetele monetare.

Compensarea tuturor sau majorității plăților monetare printr-un singur proces centralizat este forma cea mai economică de a asigura derularea plăților la modul operativ .

Compensarea desfășurată în sisteme centralizate organizate , oferă condiții optime pentru încheierea circuitelor de plăți declanșate în mod spontan de titularii de cont răspândiți în întreaga țară . Încheierea normală a compensării înseamnă implicit stingerea tuturor plăților intrate în compensare . Se încheie astfel un circuit al circulației monetare scripturale care a fost declanșat în etapa dată a plăților . Viitoarea compensare va include și va rezolva , va încheia de asemenea , prin stingere , un alt circuit al monedei scripturale .

Compensarea implică cu necesitate , utilizarea creditului și desfășurarea unor operațiuni tipice pe piața interbancară .

Pentru a înțelege procesul , trebuie analizate unele din momentele deja parcurse .

Să examinăm condițiile în care băncile participante la compensare sunt puse în situația de a-și procura resurse pentru a satisface cerințele rezultate din compensare .

În primul rând soldul din compensare nu decurge dintr-un act de voință al băncii , ci este o rezultată a operațiunilor dispuse de clienții băncii în corelare cu deciziile de plăți operate de partenerii clienților băncii , care își au conturi deschise la alte bănci .

O bancă cu același nivel al depozitelor , funcție de dimensiunile monetare ale încasărilor și plăților clienților săi poate fi excedentară sau deficitară , în ziua respectivă , vis-à-vis de celelate bănci .

Dacă notăm cu I și P încasările și plățile unei bănci putem avea :

- fie o situație excedentară , când $I > P$;
- fie o situație deficitară , când $I < P$.

Pentru fiecare zi , situația poate fi alta , în funcție de fluxurile de încasări și plăți ale băncii respective .

Deci deficitul sau excedentul este un fenomen monetar ce decurge din actele normale , dar necorelate cu banca , ale clienților băncii și actele partenerilor clienților băncii , pe care de asemenea banca nu le poate prevedea.

În concluzie , banca trebuie să facă față în cazul unei situații deficitare , unui fenomen conjunctural trecător . Și situațiile inverse au , de fapt , același caracter .

Astfel , în mod firesc , izvorul resurselor necesare băncilor deficitare pot fi chiar băncile participante la compensare , care au devenit și ele , pe neașteptate , excedentare , în aceleași condiții conjuncturale .

Este firesc să se constituie aici o piață a creditului cu o funcționare tipică . Principalele caracteristici ale pieței monetare sunt trasate de profesor Cezar Basno în manualul său “Monedă , credit , bănci” :

- participanții la piața monetară sunt băncile ;
- obiectul tranzacțiilor sunt disponibilitățile în monedă centrală , respectiv în depozite la banca de emisiune ;
- operațiunile se desfășoară zilnic ;
- termenele de acordare a împrumuturilor sunt foarte scurte , cele mai multe având scadența în ziua următoare ;
- creditele acordate pe piața monetară sunt credite personale de la bancă la bancă , implicând de regulă riscuri reduse ;
- dobânda practică pe piața monetară se stabilește zilnic prin jocul cererii și ofertei .

Relațiile de la bancă la bancă reflectă relațiile dintre bănci și întreprinderi , atât relațiile de credit (de acordare și rambursare de împrumuturi) , cât și relațiile de decontări , adică circulația monedei în toată amploarea ei . Piața

monetară joacă , deci , un rol esențial în redistribuirea disponibilităților în economia națională .

III.4. OPERAȚIUNILE PIETEI ȘI NOILE INSTRUMENTE ALE PIETEI MONETARE DESCHISE

Agenții care sunt în căutare de lichidități oferă active celor care sunt în căutare de utilizări pentru disponibilitățile lor . Unele operațiuni se fac fără suport expres . Se întâlnesc operațiuni în alb (eu blanc) , operațiuni de remiteri de lichidități ce se fac fără contrapartidă , fără garanție . Unica lor bază este încrederea în debitor .

Totuși , operațiunile cele mai frecvente se întemeiază pe titluri de creanță . Aceste titluri fac obiectul unor cesiuni ferma , caz în care ele sunt vândute definitiv , sau obiectul unor presiuni .

Cea mai cunoscută tehnică a creditării creanțelor comerciale o reprezintă operațiunea de scontare .

Scontarea reprezintă cesiunea cambiei către un alt beneficiar în schimbul valorii actuale a cambiei ⁵.

Necesitatea acestei operațiuni apare când beneficiarul cambiei (care urmează ca la scadență să încaseze valoarea integrală a creanței) având nevoie urgentă de lichidități , cedează acest drept de creanță , de regulă băncii . În urma scontării , el este îndreptățit să primească valoarea actuală a cambiei care se calculează :

$$V_a = V_n - S , \text{ în care :}$$

V_a – valoarea actuală a cambiei ;

---

⁵ C. Basna, N. Dardac, C-tin Floricel : "Monedă, credit, bănci" Editura Didactică și Pedagogică , București, 1993,,pag. 205

V_n – valoarea nominală a cambiei ;

S – scontul , respectiv dobânzile pentru

perioada de la scontare până la scadență .

Scontarea prezintă următoarele trăsături :

- cedarea cambiei prin scontare are caracterul de act de vânzare – cumpărare în sensul că se cedează și se preia dreptul de a beneficia de suma prevăzută în cambie ;
- scontarea cambiei este o operațiune specială , în sensul că fiecare din beneficiarii care au recurs la scontare și deci a cedat prioritatea cambiei , rămâne obligat la plata sumei din cambie , în condițiile în care trasul sau alți participanți la procesul cambiei n-au putut plăti . Se manifestă astfel o caracteristică specifică , răspundere solidară a tuturor semnatarilor cambiei la plata sumei respective ;
- scontarea cambiei reprezintă o operațiune de creditare prin faptul că se referă la transferul unui instrument de credit , dar și că determină plasarea resurselor de creditare a unei bănci pe un anumit termen , cu asigurarea încasării dobânzii aferente .

Prin scontare creditul comercial se transformă în credit bancar . În urma scontării beneficiarul iese din raportul de credit anterior , obligația trasului de a plăti fiind înlocuită prin bani efectivi , pe care bancherul îi avansează . Pe de altă parte , trasul angajat inițial într-o operațiune comercială devine în urma scontării debitor al băncii comerciale .

Băncile efectuează și alte operațiuni cambiale pentru a se proteja împotriva unor riscuri . O astfel de operațiune este pensiunea .

Pensiunea este operațiunea prin care banca presă cambiile pe care le vinde beneficiarul , cu condiția răscumpărării lor de către acesta la termenele convenite .

Operațiunile de pensiuni pot fi de 24 de ore , reînnoibile sau pentru o durată fixă , de exemplu de 7 zile .

Aceste operațiuni se desfășoară , în mod frecvent , în relațiile băncilor cu firmele mari și îndeosebi între bănci . Efectele ce fac obiectul unei pensiuni rămân de regulă la beneficiar , iar banca cumpărătoare primește angajamentul de răscumpărare , emis de beneficiar , și borderoul efectelor respective .

Caracteritic și celorlate piețe , mecanismul pieței monetare vizează profitul . Intermediarii urmăresc acumularea de lichidități la costuri cât mai reduse încercând să le plaseze sub formă de credite remunerate cât mai bine .

Un rol esențial în derularea operațiunilor pe această piață îl joacă nivelul actual al ratei dobânzii și mai ales anticipațiile privind evoluțiile viitoare ale acesteia . Operatori pieței arbitrează între diferitele scadențe ale titlurilor și diferitele rate ale dobânzii la instrumentele utilizate .

În ultimii 10 ani , piața monetară a cunoscut un proces de transformare prin “deschiderea” acesteia . Acest fenomen se caracterizează prin posibilitatea ce se oferă tuturor agenților care dispun de capitaluri pe termen scurt de a le oferi celorlalți agenți care au nevoie de lichidități pe termen scurt . Deschiderea pieței monetare este o invenție franceză și s-a manifestat ca o reacție împotriva excesivei compartimentări a pieței banilor .

Piața monetară a devenit în Franța și în alte țări accesibilă întreprinderilor , trezoreriei statului și tuturor instituțiilor financiare . Unii dintre acești agenți au primit dreptul de a emite instrumente financiare pe termen scurt negociabile .

Noile instrumente ale pieței financiare se concretizează în :

- certificate de depozit emise de bănci (din martie 1985) pentru suma de minimum 5 milioane de franci pe termene cuprinse între 10 zile și 7 ani . Ele sunt destinate tuturor titularilor de lichidități , inclusiv întreprinderilor . Dacă certificatele de depozit sunt emise în devize durate , suma lor minimală ca și remunerarea lor sunt liber negociabile ;
- biletele de trezorerie sunt titluri care asigură accesul pe piața monetară a întreprinderilor în calitate de creditori . Ele au aceeași limită minimă (5 milioane de franci) și aceeași durată , între 7 zile și 10 ani . Acestea sunt negociate prin intermediul băncilor , caselor de titluri și agenților pieței interbancare ;
- Bonuri de tezaur negociabile reprezintă o nouă categorie de titluri publice emise pentru 7 ani . Ele vizează marii deținători de lichidități și se substituie altor bonuri emise până acum . Aceste titluri sunt emise prin adjudecări la Banca Franței și sunt garantate de către aceasta ;
- Bonurile negociabile ale instituțiilor financiare sunt bonuri rezervate instituțiilor financiare specializate bancare ca Agenția de antreprenori și nebancale ca , de exemplu Creditul Național , Creditul Funciar etc. și sunt garantate de Banca Franței . Sunt plasate și negociate ca biletele de trezorerie ale întreprinderilor și sunt emise pe termene între 10 zile și 7 ani ;
- Bonuri ale societăților financiare și ale caselor de titluri . Au aceleași caracteristici generale ca și ale celorlalte titluri emise de instituțiile financiare .

Capitolul IV. ROLUL BĂNCII DE EMISIUNE PE PIAȚA MONETARĂ

IV.1. CARACTERIZAREA BĂNCII DE EMISIUNE

Băncile de emisiune au apărut ca urmare a separării procesului de emisiune de bancnote de celelalte operațiuni bancare . Dacă la început nu a existat o delimitare între băncile de emisiune și băncile comerciale , cu timpul, emisiunea de bancnote a fost concentrată la un număr tot mai redus de bănci , devenind în final monopolul unei singure bănci sau al câtorva bănci integrate într-un sistem unitar cum este cazul SUA (12 bănci federale) .

Banca de emisiune deține o poziție prioritară în cadrul oricărui sistem bancar . Prin funcțiile sale , prin multitudinea relațiilor cu celelalte bănci și cu întreaga economie , banca de emisiune reprezintă așa-zisa “placă turnantă” a sistemului pe care îl deține în cadrul economiei naționale , justifică pe deplin atribuirea denumirii de bancă centrală sau bancă a băncilor .

Funcționalitatea băncii de emisiune în cadrul economiei este subliniată prin funcțiile principale pe care le îndeplinește :

- de emisiune ;
- de creditare ;
- de centru valutar ;
- de bancă a băncilor ;
- de bancă a statului .⁶

Fiecare din aceste funcții au sfere de acțiune distincte dar , prin natura lor , independente și intercorelate .

Banca centrală , funcționarea ei reprezintă un factor primordial , care contribuie la buna desfășurare a activității sistemului bancar al unei țări , al economiei naționale în general . Profesorul doctor Marin Opreșcu de la Universitatea din Craiova a subliniat , cu ocazia sesiunii științifice desfășurate

---

⁶ C. Basna, N. Dardac, C-tin Floricel : “Monedă, credit, bănci” Editura Didactică și Pedagogică , București, 1993,,pag. 231

la Facultatea de Științe Economice Iași în octombrie 1995 , principalele trăsături ce trebuie să caracterizeze activitatea unei puternice și eficiente bănci de emisiune :

a. Politica monetară permite băncii de emisiune să aibă un amplu impact asupra unei sfere largi a dezvoltării macroeconomice , neîncluzând creșterea , utilizarea forței de muncă , inflația , nivelul dobânzii , cursul valutar și balanța de plăți externe . Tocmai într-un asemenea context , se impune clarificarea rolului său principal și al responsabilității sale într-o economie de piață . În cadrul unui sistem în care moneda nu are valoare intrinsecă menirea principală a băncii centrale este de a limita pe cât posibil nivelul inflației și de a oferi cea mai bună monedă publică posibilă . Este vorba de evitarea exceselor în creația monetară , adică de limitarea finalizării deficitelor publice prin canalele bancare , precum și de a evita greșelile în practica valutară în vederea stabilizării cursurilor de schimb cu principalele monede străine ;

b. Pentru o bancă de emisiune , limitarea inflației , în vederea creării premiselor privind stabilitatea prețurilor trebuie să constituie nu numai o responsabilitate esențială , că și modalitatea cea mai eficientă de promovare a performanțelor economice pe termen mediu și lung . Când acționează în concordanță cu cerințele acestei responsabilități , banca de emisiune devine indirect o forță motrice în asigurarea unor dobânzi scăzute și stabile și , totodată , în procesul de stabilizare a cursului valutar . Una din dilemele cu care se confruntă mai frecvent banca de emisiune este să aleagă între măsuri care ar stabili o mai bună bază pentru stabilirea prețurilor pe termen mediu și lung și în acest fel a șanselor unei creșteri pe termen lung și efectele negative ale acestor măsuri asupra creșterii economice pe termen scurt . O bancă de emisiune bine organizată și credibilă poate prezenta efectele negative asupra creșterii economice ale acțiunilor luate pe termene scurte pentru suprimarea presiunilor inflaționiste . Instrumentele și tehnicile folosite în acest scop sunt

foarte diverse , diferite de la o țară la alta , depinzând de condițiile instituționale și economice .

c. Experiența unor țări a arătat că puterea unei bănci de emisiune și capacitatea ei de a-și promova cu succes funcțiile depind , într-o mare măsură , de calitatea profesională a personalului și conducerii ei . Aceasta le ajută să înfrunte valurile de presiuni din grupurile politice , de afaceri și academice , în ceea ce privește politica monetară .

d. Capacitatea autorității monetare , respectiv a băncii de emisiune , este influențată și de modul în care sunt receptate și înțelese acțiunile sale de către public , cu alte cuvinte operațiile băncii de emisiune trebuie să fie transparente , în așa fel încât publicul să cunoască cum funcționează , ca și motivele principale ale acțiunilor sale . Desigur că publicul nu trebuie să fie implicat zilnic în luarea deciziilor ce influențează acțiunile băncii .

e. În fine , puterea și eficiența activității desfășurate de banca de emisiune sunt condiționate și de modul în care acesta este protejată de interferența politică pe termen scurt . De fapt , nu se pune problema unei interdependența absoluta , ci a uneia relative pe care Napoleon , creatorul Băncii Franței a sesizat-o atât de bine : “Vreau ca Banca Franței să fie nici prea mult , nici prea puțin în mâna guvernului !” . Viața a arătat că gradul efectiv al independenței și a acceptării publice depinde de modul cum Banca Centrală își definește și realizează rolul în timp .

În lumina acestor coordonate pot fi evaluate performanțele unei bănci centrale , eficienței acțiunilor sale de intervenție pe piața monetară și în economia națională .

IV.2. INTERVENȚIA BĂNCII DE EMISIUNE PE PIAȚA INTERBANCARĂ

Banca de emisiune exercită o influență substanțială pe piața inerbancară prin rolul său regulator pe care îl joacă adesea .

Rolul ei este de a asigura o redistribuire a resurselor între bănci , normală , fără tensiuni . Funcție de această cerință și funcție de orientările privind dezvoltarea economiei , banca de emisiune își va formula o proprie politică monetară și de credit , respectiv își propune să determine diminuarea sau expansiunea creditului în economie .

Astfel , Banca de emisiune poate să-și exercite influența sa în economie :

- fie prin nivelul dobânzii la care ea este dispusă să acorde credit , și prin care influențează într-un sens evoluția pe piață a dobânzii ;
- fie prin stabilirea unui anumit volum de credit care îlacordă economiei , contribuind astfel la majorarea nivelului ofertei și implicit la stabilirea unui preț al creditului , funcție de oferta majorată și nivelul dat al cererii .

Intervanțiile băncii centrale pe piața monetară poartă numele de operațiuni pe piața deschisă sau de open-market .

Pentru efectuarea acestor operații banca centrală intervine pe piață ca orice altă bancă cu deosebire ca atunci când ea cumpără titluri , pune bani în circulație sporind masa monetară (“injectie de lichidități”) , iar când vinde retrage din circulație banii încasați (“puncție” de lichidități) . Pe piață , banca centrală ar putea cumpăra orice fel de titluri : de credit (obligațiuni) sau de proprietate (acțiuni) , totuși operațiile sale pe piața liberă se rezumă la vânzările și cumpărările de titluri guvernamentale . Existența unei piețe dezvoltate a acestor titluri și al unui volum semnificativ al datoriei publice sunt deci condiții esențiale pentru eficacitatea politicii de open-market . Când banca centrală cumpără titluri guvernamentale pe piața liberă , ea plătește cu un cec asupra ei înseși . Când vânzătorul primește banii , acesta echivalează cu sporirea depozitului său bancar . Acest spor implică pentru o bancă o

creștere a volumului resurselor sale minime , precum și a celor excedentare . Deci crește oferta monetară și resursele de creditare ale băncilor . În același timp crește și prețul titlurilor guvernamentale , ceea ce echivalează cu o coborâre a nivelului ratei dobânzii la aceste titluri . De exemplu , dacă prețul obligațiunilor de 3 luni de o valoare nominală de 100.000 crește de la 97.000 la 98.000 , dobânda scade de la 3.000 la 2.000 , iar rata dobânzii (anuală) de la 12 % la 8 % . În concluzie , o cumpărare de titluri guvernamentale pe piața liberă are trei efecte majore :

- creșterea ofertei monetare ;
- creșterea resurselor de creditare ale băncilor ;
- creșterea nivelului ratei dobânzii .

Operațiunile pe piața liberă sunt principalul instrument folosit de FED în Statele Unite ale Americii . Și alte bănci centrale îl folosesc (Banca Angliei) , preponderența lui fiind condiționată de existența unui volum substanțial al datoriei publice .

Prin aceste operațiuni pe piața deschisă , băncile centrale reglează volumul lichidităților pe piața monetară , ceea ce crează posibilitatea de a îmbunătăți indirect trezoreria statului . Băncile sunt astfel stimulate să-și sporească portofoliul cu aceste instrumente de trezorerie .

IV.3. INTERVENȚIA BĂNCII FRANȚEI PE PIAȚA INTERBANCARĂ

În Franța , volumul titlurilor publice este relativ mai redus decât în țările anglo-saxone , deci importanța operațiunilor de open-market este mai mică . Totuși , în ultimii ani , Franța a restrâns intervențiile de influențare a stării de lichiditate prin reescont , a amplificat rolul operațiunilor de open-market , fără însă a anula specificitatea sistemului financiar francez .

Banca Franței intervine pe piața interbancară prin trei tehnici diferite:

- tehnica cererilor de ofertă de lichidități ;
- tehnica pensiunilor pe 7 zile ;
- tehnica operațiunilor de vânzări , cumpărări și pensiuni zilnice.

Tehnica cererilor de ofertă de lichidități este o modalitate prin care băncile formulează cereri de credite . Banca centrală propune băncilor comerciale și altor bănci să-și procure lichidități , adică să estimeze nevoile lor de credite .

Băncile sunt în situația de a prezenta nevoile lor de lichidități pe scadențe și nivele de dobânzi . Rata dobânzii pe piața monetară nu este stabilită decât după centralizarea cererilor și ofertelor de lichidități.

Un al doilea procedeu de intervenție a băncilor de emisiune este al pensiunilor pe 7 zile a bonurilor de tezaur și a efectelor pe termen mijlociu . Aceasta este o operațiune de reglementare de către banca centrală la solicitarea băncilor eșalonul , față de care Banca Franței își manifestă acordul în mod automat . Operatorii principali ai pieței (OPP) sunt intermediari obligatorii pentru aceste operațiuni . Rata dobânzii la care se face refinanțarea prin procedeul pensiunilor este superioară celeia practicate în cazul cumpărărilor ferme .

În fine , un al treilea procedeu de acțiune a băncii centrale pe piața monetară este cel al operațiunilor de vânzări , cumpărări , luări și puneri în pensiune zilnice . Rata dobânzii pe piața monetară este o rată dependentă de ofertele și cererile care se exprimă pe piața interbancară . Această rată nu este unică , ci diferențiată . Banca Franței are toată libertatea de a interveni într-un

mod diferențiat , după tipul organismelor , după cum organismul îl reprezintă OPP sau este un organism particular .

Reforme modalităților de intervenție a băncii centrale vizează reducerea volumului operațiunilor necesare funcționării pieței interbancare .

Capitolul V. PIATA MONETARĂ ÎN ROMÂNIA

V.1. TRĂSĂTURI ALE PIEȚEI MONETARE

Apariția pieței monetare în România este legată de transformările care s-au manifestat în țara noastră după formările care s-au manifestat în țara noastră după 1989 . Fiind un mecanism al economiei de piață , nu se poate vorbi despre existența ei în perioada de dinainte de 1989 .

În condițiile economiei planificate central , moneda a fost transformată din instrument al acțiunii descentralizate a deținătorilor puterii de cumpărare în instrument al dictaturii etatist . Caracteristicile acestui tip de mecanism economic , prevalența proprietății de stat , predominanța prețurilor administrate , lipsirea agenților economici de formele fundamentale ale autonomiei decizionale , subordonarea aparatului bancar și financiar față de criteriile planului directivă , suprimarea pieței titlurilor de valoare , a bursei de valori și a convertibilității monedei , au condus la subordonarea monedei față de centrul puterii politice .

Într-o economie centralizată , instrumentele , categoriile financiare au încetat să reflecte situația reală din economie . Fixarea prețurilor cu o ridicată doză de subiectivism a generat apariția unor întreprinderi rentabile fără merite proprii și altele cu pierderi care nu erau vinovate pentru situația lor financiară.

Plățile restante , blocajul financiar , absența falimentului sunt de asemenea fenomene care au anihilat și blocat existența pieței monetare .

Statornicirea pieței monetare este strâns legată de restructurarea aparatului bancar . Această restructurare înseamnă lichidarea monopolului statului de proprietar al tuturor băncilor și ieșirea băncilor din subordonarea guvernului pe de-o parte , iar pe de altă parte reșezarea raporturilor dintre banca de emisiune și celelalte bănci , reinstituirea băncilor comerciale propriu-zise ,

vînzării mărfurilor cu plata amînată și punerea în circuit a înscrisurilor cambiale și a titlurilor de stat .

Se poate spune că piața monetară în România este în faza incipientă , departe de cerințele unei funcționări eficiente . Ca o comparație , din marea varietate a titlurilor de credit negociate pe piețele monetare occidentale , în România există doar certificatele de depozit și acestea departe de a se asemena cu cele din Franța , spre exemplu .

Crearea și buna funcționare a pieței monetare în România este condiționată de statornicirea precumpănitoare a proprietății private , a sprijinului concurențial ca factor principal al creșterii eficienței economice .

Piața monetară în România , aflată în curs de formare , comportă refinanțarea băncilor comerciale de către BNR .

Principalele categorii de credite de refinanțare practicate de BNR sunt prezentate în cele ce urmează :

Creditul structural este creditul acordat de BNR în cadrul unui plafon stabilit pentru fiecare bancă comercială și pentru fiecare tip de garanții . Creditele sunt garantate cu efecte comerciale sau publice . Creditul structural prefațează creditul de reescont , iar dobânda percepută anticipează taxa oficială a scontului . Totuși , deși creditul comercial și emiterea de înscrisuri cambiale au fost legal autorizate , recursul la acesta , în structura actuală de proprietate și a prezenței blocajului financiar atît de extins nu este posibil în mod obiectiv .

Creditul de licitație reprezintă principala cale de refinanțare a băncilor comerciale . Ele prefigurează operațiunile de open-market . Durata de acordare este de maxim 15 zile , este garantat cu titluri de stat , se acordă în cadrul unui plafon , la rate de dobânzi rezultate din licitație . Dar mecanismul operațiunilor de pe piața liberă nu poate funcționa corespunzător într-o economie în care titlurile se emit ocazional , iar piața bursieră nu are

capacitatea efectivă de a le evalua. De aici și evoluțiile incoerente , discrepante ale nivelului ratei dobânzii cu efecte perturbatoare pentru gestiunea bancară și activitatea financiară a întreprinderilor .

Creditul special se acordă băncilor comerciale aflate în criză de lichiditate pe o perioadă de până la 30 de zile , în condițiile unor garanții financiare și în active reale , cu condiția prezentării de programe eficiente de redresare .

Creditul lombard (overdraft) sau creditul de pe o zi pe alta (day-to-day) are menirea de a susține efectuarea plăților zilnice exigibile ale unei bănci comerciale aflate în criză . Se acordă la nivelul soldului debitor al contului curent al băncii la BNR , la limita a 75 % din fondurile proprii ale băncii finanțate , în condițiile garantării cu anumite hârtii de valoare .

În condițiile absenței predominării economiei de piață și a unui sistem bancar etatist , dobânzile practicate de Banca centrală pentru refinanțarea sistemului bancar s-a ridicat la nivele foarte mari , depășind rata inflației , fiind inaccesibile pentru majoritatea agenților economici .

Ratele de dobânzi practicate de BNR au cunoscut modificări , în special dobânda de licitație care a cunoscut cele mai frecvente modificări și cele mai ample variații : ianuarie – iunie 1993 – 71 % , ianuarie 1994 – 185,5 % , iar la sfârșitul anului 1995 a coborât la 38,1% . În primele luni ale anului 1997 au crescut , însă , ajungând și la valori de peste 400 % .

În cazul creditului structural , nivelul ratei dobânzii este modificat mai rar și are cele mai mici valori . Spre exemplu în ianuarie 1993 , această rată (sau rata scontului) era de 70 % , valoare care s-a menținut până în august 1994 , când a scăzut la 65 % , ajungând la sfârșitul anului 1995 la 35 % .

Dobânda overdraft a atins nivele foarte ridicate , variind de la 78 % , în prima jumătate a anului 1993 , la 25 % în perioada noiembrie 1993 – martie 1994 .

V.2. TRANZIȚIA DE LA PIAȚA INTERBANCARĂ LA PIAȚA MONETARĂ DESCHISĂ ÎN ROMÂNIA

În condițiile actuale pe piața noastră interbancară se efectuează mai ales operațiuni de refinanțare și mai puțin operațiuni de creditare inter-bănci . Refinanțarea constituie principalul instrument de intervenție a BNR pe piața monetară (în 1995 , refinanțarea a reprezentat în medie circa 18 %) .

Marea dependență a sistemului nostru bancar de resursele BNR se explică prin ponderea mare a proprietății de stat în cele mai multe dintre sectoarele economice . Aceste întreprinderi înregistrează , de regulă , mari pierderi , implică subvenții de la bugetul statului și , de asemenea , credite bancare fără șanse de rambursare , credite numite eufemistic neperformante . Nivelul excesiv al refinanțării se mai explică prin gradul redus al monetizării economiei (înțelegem prin monetizare capacitatea economiei – a întreprinderilor și populației – de a constitui rezerve bănești și de a le utiliza în plasamente) .

Odată cu creșterea ponderii proprietății private în economie , criteriul eficienței va predomina , iar lichiditățile economiei vor crește . BNR va dobândi posibilități mai largi de intervenție prin operațiunile de open market .

În cadrul acestor operațiuni , banca centrală cumpără și vinde pe piață titluri ale împrumurilor publice , cu scopul de a lărgi sau restrânge lichiditățile băncilor , de a influența volumul creditelor și evoluția generală a cursurilor titlurilor pe piață .

În măsura în care banca centrală cumpără titluri de pe piață , ea distribuie monedă , lichidități . În situația inversă , are loc un reflux de monedă și astfel scade lichiditatea de pe piață .

Tranziția de la piața interbancară la piața deschisă presupune glisarea formelor actuale de finanțare spre formele consacrate pe plan internațional .

Se are în vedere introducerea reescontului , operațiune prin care băncile comerciale își transformă o parte a portofoliului lor de efecte de comerț în lichidități prin banca centrală ; introducerea operațiunilor de open market , ca alternativă față de reescont și instrument mai eficient de influențare a dobânzilor în economie .

Punerea în circuitul economic a efectelor cambiale a fost legiferată la începutul anului 1994 , fără însă să existe premisele necesare necesare utilizării lor normele de către agenții economici și instituirii mecanismului scontului , care să remodeleze raporturile dintre băncile comerciale și banca de emisiune . Trecerea la emisiunea de titluri de stat s-a realizat tot la începutul anului 1994 și tot fără a beneficia de suficientă încredere din partea agenților economici și a populației .

Un factor esențial care a limitat evoluția pieței titlurilor de stat este capacitatea insuficientă a actualei piețe primare de a absorbi un volum mai mare de astfel de titluri , volum care să depășească 40 % din deficitul bugetului de stat . Absența unei palete mai largi de scadențe a titlurilor este și ea un impediment în realizarea flexibilității necesare în politica de dobâzi și de transmitere a impulsurilor politicii monetare .

Tranziția la piața deschisă presupune și privatizarea băncilor comerciale , întărirea concurenței , înlăturarea dominației nete a unora dintre ele , creșterea numărului de bănci , dezvoltarea rețelei bancare⁷.

V.3. CREDITUL BANCAR – SUPT AL FINANȚĂRII

---

⁷ Vasile Turliuc , Vasile Cocriș : “Monedă și credit” , Editura Ankarom , Iași , 1998 , pag. 203

ECONOMIEI NAȚIONALE . STUDIU DE CAZ PRIVIND ACORDAREA CREDITULUI PENTRU CAPITAL DE LUCRU

Principala funcție a Băncii Comerciale Române o constituie promovarea creditului bancar menit să satisfacă cererea de resurse a clienților săi , posibilitățile acestora de finanțare nefiind în măsură să asigure nevoile la un moment dat sau pentru o anumită perioadă de timp .

Strategia băncii asigură promovarea creditului sub diversele sale forme ca principal produs pus la dispoziția clienților proprii .

Pentru Banca Comercială , creditul reprezintă oferta de bază către clienții săi , iar activitatea de creditare constituie o componentă fundamentală a strategiei generale a băncii .

Creditul este conceput din punctul de vedere al clientului ca o sursă de finanțare necesară desfășurării , continuării , dezvoltării sau restructurării acestuia , iar pentru bancă ca un plasament cu risc asumat în vederea obținerii unui profit corespunzător .

Satisfacerea cerințelor clienților stă în centrul atenției băncii , a unităților sale teritoriale . Solicitățile clienților sunt asigurate și prin stabilirea de competențe de aprobare la diferite niveluri ale rețelei , precum și în cadrul fiecărei unități , ceea ce va determina creșterea flexibilității în luarea deciziilor , precum și asigurarea unui plus de autoritate și responsabilitate la nivel operațional .

Principiile generale ale strategiei creditării cuprind :

- prudența bancară și calitatea profitului ;
- cunoașterea clienților ;
- garantarea , rambursarea și recuperarea .

Prudența bacară , care capătă o importanță specială în procesul de aprobare a solicitărilor de credite , presupune acceptarea unor irscuri în funcție și corelate care se presupune că va fi obținut , cuantificabile și acceptabile după termenul scadent .

Cunoașterea clienților decurge ca o cerință importantă a relației bancă – client . Aceasta obligă la analiza afacerilor clienților , evoluția în perioada trecută și perspectiva pentru viitor , modul în care s-au concretizat relațiile anterioare cu banca , capacitatea managerială în general , performanțele de ansamblu ale acestora .

Creditarea economiei naționale constituie o preocupare constantă a Băncii Comerciale Române și un sprijin real pentru un număr mare de agenți economici .

Prin creditele acordate în economie , banca a urmărit finanțarea principalelor activități ale clienților săi , începând cu aprovizionarea tehnico-materială și cu producția și continuând cu investițiile și celelalte activități ale acestora , servicii , comerț etc.

Clienții BCR solicită în mod constant împrumuturi pentru capitalul de lucru , care au resurse proprii insuficiente ce nu permit o desfășurare normală a proceselor economice .

Din totalul creditelor pe termen scurt la 30.12.1996 , împrumuturile pentru capitalul de lucru reprezentau în jur de 70 % , diferența de 30 % reprezentând-o creditele acordate prin costuri separate de împrumut .

Necesitatea continuă de a mări volumul creditelor pentru capital de lucru a fost dată de :

- decapitalizarea agenților economici , prin imposibilitatea acestora de a-și aloca fonduri din profitul obținut pentru creșterea activelor circulante ;

- asigurarea unui ritm constant al producției , prin acoperirea obligațiilor de plată pe termen scurt ;
- deficiențele destul de frecvente ale decontărilor cu clienții , în condițiile blocajului financiar tot mai accentuat ;
- creșterea , în general , a costurilor de producție , ca o rezultată a ratei ridicate a inflației din ultimii ani ;
- inexistența unor precizări legislative referitoare la contractele de vânzare cumpărare încheiate între parteneri , pentru a preîntâmpina cazurile de nerespectare a execuției produselor contractate sau neplată a acestora .

Funcția principală a creditului pentru capital de lucru , în condițiile actuale , este cea de finanțare a activelor circulante .

Dacă am analiza modul de realizare a acestei funcții la nivelul celor doi parteneri (bancă – client) am constata că :

- agenții economici , indiferent de forma de proprietate sunt interesați în a contracta credite pentru capital de lucru ; aceste credite le asigură posibilitatea desfășurării procesului de producție , fără a fi influențați la un moment dat de blocajul existent în economie ;
- unitățile băncii sunt și vor fi interesate în acordarea de credite pentru completarea fondurilor proprii ale agenților economici ; aceasta în principal , pentru că este tipul de credit cel mai cunoscut , mai atractiv pentru potențialii clienți ai BCR – SMB.

Creditele pentru capital de lucru se acordă pe o perioadă de 90 de zile cu posibilitatea de prelungire a acestora pe noi perioade de 90 de zile fiecare , fără a depăși 12 luni de la acordarea primului credit pe baza normelor de creditare în vigoare .

În contractele de credite întrunite de bancă cu împrumutații , se va prevedea o clauză distinctă conform căreia – cu cel puțin 3 zile de expirarea

scadenței părțile pot conveni , prin acte adiționale la contractul de credit , majorarea sau diminuarea împrumutului , precum și prelungirea scadenței pe o nouă perioadă de 90 de zile . Înaintea semnării actelor adiționale , banca va urmări existența și menținerea valabilității contractelor de garanție , sau va solicita majorarea și prelungirea acestora , după caz .

În mod concret , creditul pentru capitalul de lucru , denumit și “de trezorerie” , este definit ca diferența dintre încasările și plățile generate de operațiunile curente de exploatare .

Atât practic , cât și teoretic , creditul pentru capital de lucru constituie esența analizei statistice a echilibrului financiar al societății prin ajustarea între lichiditatea activelor și exigibilitatea elementelor de pasiv , corelându-se ciclurile financiare fundamentale .

În această concepție , creditul de trezorerie poate fi definit ca diferență dintre mijloacele de trezorerie și resursele de trezorerie .

Societățile comerciale , în marea lor majoritate decapitalizate , cu o capacitate de autofinanțare aproape inexistentă simt o nevoie acută de fonduri de lichidități .

Pentru diagnosticarea unei societăți în vederea excedentului sau deficitului de trezorerie , se impune analiza activelor circulante concomitent cu evaluarea încasărilor și plăților necesare pentru realizarea producției programate și contractate în perioada viitoare .

Pentru a scoate în relief cele menționate , în continuare vom prezenta spre analiză un caz practic de acordare a unui credit pentru capital de lucru .

Astfel S.C. STIMAS S.A. Suceava , cu un capital social subscris și vărsat la 31.03.1997 în valoare de 5340,6 mil. lei , solicită analiza posibilității de acordare a unui credit capital de lucru , pe trimestrul II , a.c. , în valoare de 500,0 mil. lei , pe care îl vor garanta cu bunură aflate în patrimoniul unității , conform anexei 10 .

Profilul de activitate îl constituie producția și comercializarea produselor de sticlărie , menaj , oglinzi , glisante , ambalaje din sticlă , construcții metalice , diverse prestări .

Pentru perioada creditării , societatea are programat un volum de producție de 12.500,0 mil. lei , pentru care a încheiat contracte ferme integral , condiție esențială pentru acordarea creditului .

În ceea ce privește criteriile de apreciere a performanței economico-financiare S.C. STIMAS se prezintă astfel :

$$L_p = \frac{A_p t_s}{P_p t_s} \times 100 = \frac{33052,6 \times 100}{1725,7} = 176,8$$

unde L_p – lichiditate patrimonială ;

$A_p t_s$ – active circulante – pierderile – imobilizările ;

$P_p t_s$ – obligații + credite + împrumuturi .

Se observă că unitatea prezintă o lichiditate > 150 % care este considerată foarte bună .

$$S = \frac{C_p}{T_p} \times 100 = \frac{6671,1}{8396,8} \times 100 = 79,45$$

unde S – solvabilitatea ;

C_p – capitalul propriu ;

T_p – total pasiv .

Solvabilitatea , adică capacitatea generală a societății de a transforma activele sale în “cash” pentru plata tuturor datoriilor este foarte bună .

$$R_{cp} = \frac{P}{C_p} \times 100 = \frac{656,9}{6671,1} \times 100 = 9,85$$

unde R_{cp} – rentabilitatea capitalurilor proprii ;

P – profitul înainte de plata impozitului pe profit ;

C_p – capitalul propriu .

$$R_{ac} = \frac{C_{ar}}{A_c} = \frac{3417,6}{5051,4} = 1,12$$

unde R_{ac} – rotația activelor circulante ;

A_c – active circulante ;

C_{ar} – cifra de afaceri realizată în perioada analizată .

Însumând numărul de puncte obținute pe fiecare indicator se obține un total de 19 puncte , ceea ce încadrează unitatea în categoria “B” (anexa 4) .

Analizând criteriile necuantificabile , respectiv : calitatea organizării (bună) , poziția unității în ramură și subramură (medie) , calitatea conducerii (foarte bună) , perspectiva unității (activitate viabilă) , ofițerul de credite acordă 2 puncte (anexa 5) .

Astfel performanța economico – financiară finală a împrumutului rezultată în urma colaborării cuantificabile , de punctaj cu criteriile de analiză necuantificabile se va înscrie în categoria “A” , cu serviciul datoriei BUN , iar credite angajate la acest client sunt credite standard.

Planul de trezorerie este întocmit pe baza bugetului de venituri și cheltuieli , care stă la baza desfășurării activității economico-financiare a societății (anexa 3) .

Astfel societatea nu deține active circulante nerealizabile , dar deține stocuri și cheltuieli creditate special prin conturi separate .

Cheltuielile necesare realizării producției programate sunt mai mari (8.496,0 mil. lei) decât încasările aferente acelei producții pentru care sunt fundamentate cheltuielile (7.900,0 mil. lei) .

În acest caz , S.C. STIMAS , prin planul de trezorerie , înregistrează deficit de trezorerie de 596,0 mil. lei .

Planul de trezorerie prezentat , prin forma sa nu reușește să se concentreze asupra fluxurilor financiare viitoare a societății .

Garantarea creditului de 500,0 mil. lei și a dobânzilor aferenta se face prin gaj propriu-zis constituit asupra bunurilor aflate în patrimoniul societății. Unitatea depune lista bunurilor propuse a fi luate în garanție , la valoarea

rămasă conform ultimei balanțe de 827.484.242 (anexa 9) , valoarea admisă în garanție fiind de 661.987.390 lei , deoarece banca și-a luat o marjă de risc (vezi contract de garanție mobiliară anexa 11) .

CONCLUZII ȘI PROPUNERI ASUPRA STUDIULUI DE CAZ

Analizând creditul pentru capital de lucru prin prisma importanței sale pentru economia națională , pot concluziona că este și va rămâne în continuare produsul principal oferit de bănci în domeniul creditării .

În prezent , acest tip de credit este solicitat în general de unități din sectorul de stat , ca și în cazul prezentat , acestea înregistrând preponderent deficit de trezorerie , în etapa actuală , de tranziție spre economia de piață .

În societatea contemporană , alături de grave dezechilibre cauzate de diverși factori , un rol negativ îl reprezintă inflația care rezidă în schimbările structurale ce s-au produs în economia țărilor dezvoltate , respectiv în economia mondială , inflație cauzată de ruptura dintre cerere și ofertă și caracterizată de creșterea prețurilor ca instrument al realizării echilibrului.

Cum economia românească , alături de diverși factori ce determină influențe negative , inflația are un rol hotărâtor pentru a stabili excedentul sau deficitul de trezorerie , este necesar să se întocmească tabloul fluxurilor financiare și de trezorerie , ca modalitate de evidențiere a veniturilor și cheltuielilor aferente activității de producție și investiții , pentru o anumită perioadă viitoare , cu următoarea configurație :

- + Încasări ;
- Plăți pentru furnizori și salariați ;
- + Însușiri financiare ;
- Plăți financiare ;
- Plăți impozite și taxe .

A. Flux net de trezorerie rezultat din activitatea curentă :

- + Încasări din cedarea de active ;

- Plăți pentru investiții .

B. Flux net de trezorerie obținut din activitatea de investiții :

$A + B - \text{Suma trezoreriei nete}$.

Funcție de rezultatul obținut prin însumarea algebrică a fluxului net de trezorerie din activitatea curentă , cu fluxul net obținut din activitatea de investiții , se stabilește excedentul sau deficitul de trezorerie final .

După cum am observat , în prezent se acceptă drept garanție , în cazul societăților cu performanțe economico-financiare în categoria A și B , gajul asupra patrimoniului . Această garanție prezintă risc deosebit , prin greutățile întâmpinate în executarea sa , în cazul imposibilității rambursării creditului .

Pentru a elimina posibilele riscuri în recuperarea creditelor , chiar în condițiile unor performanțe de categoria A sau B (performanța fiind rezultanta interacțiunii unor factori ce reflectă situația economico- financiară la un moment dat) , consider necesar ca și în aceste cazuri să se constituie garanții certe de tipul :

- ◆ Ipoteca convențională de rang I ;
- ◆ Gajul fără deposedare ;
- ◆ Cesionarea creanțelor .

În condițiile în care pe plan macroeconomic s-au extins relațiile de import-export de materii prime și produse finite ale unităților românești pe de o parte , și ca urmare a existenței cadrului propice creat de multiple legături ale BCR cu bănci din strănătate , pe de altă parte , consider oportună lărgirea sferei de activitate a creditului pentru capital de lucru , în sensul acordării acestuia și în valută .

Aceasta și în scopul susținerii importului unor materii prime deficitare , pentru realizarea unor producții de calitate , competitive pe plan mondial , exportul acestuia având ca rezultat creșterea resurselor valutare la nivelul economiei naționale și , implicit , ale Băncii Comerciale Române .

Bibliografie

<i>BASNO Cezar , DARDAC Nicolae , FLORICEL Contantin</i>	<i>Monedă , credit , bănci</i> , Editura Didactică și Pedagogică , București , 1995
<i>BASNO Cezar , DARDAC Nicolae , FLORICEL Contantin</i>	<i>Monedă , credit , bănci . Aplicații și studii de caz</i> , Editura Didactică și Pedagogică , București , 1994
<i>BASNO Cezar , DARDAC Nicolae</i>	<i>Operațiuni bancare . Instrumente și tehnici de plată</i> , Editura Didactică și Pedagogică , București , 1996
<i>BONDAR Maria , PĂTRĂȘCOIU Lidia , ROXIN Luminița</i>	<i>Finanțe – Monedă</i> , București , 1994
<i>B.N.R.</i>	<i>Politica monetară în perioada de tranziție</i> , București , 1998
<i>DEDU Vasile</i>	<i>Gestiune Bancară</i> , Editura Didactică și pedagogică , București , 1996
<i>DEDU Vasile</i>	<i>Management bancar</i> , Editura Mondam , București , 1997
<i>DUMITRESCU Florea</i>	<i>Căile stabilității monetare</i> , Editura Academiei Române , București , 1993

- DUMITRESCU Ștefan*   ***Plățile fără numerar*** , Editura Cartea Românească , București , 1931
- IONESCU Lucian*   ***Băncile și operațiunile bancare*** , Editura Economică , București , 1996
- MAYER Thomas , DUESSENBERRY James , ALIBER Robert*   ***Money Banking and the Economy*** , Editura Didactică și Pedagogică , București , 1993
- NEAGOE Ion*   ***Finanțele întreprinderii*** , Editura Ankarom , Iași , 1997
- ROȘCA Teodor*   ***Monedă și credit*** , Casa de Editură “SARMIS” , Cluj Napoca , 1996
- SIMON Claude*   ***Băncile*** , Editura Humanitas , București , 1993
- TURLIUC Vasile ș.a.*   ***Circulație bănească și credit*** , Editura Universității “Al. I. Cuza” , Iași , 1985
- TURLIUC Vasile*   ***Monedă și credit*** , Editura Universității “Al. I. Cuza” , Iași , 1992
- TURLIUC Vasile (subredacția)*   ***Mecanismele și instituțiile economiei de piață*** , Editura Universității “Al. I. Cuza” , Iași ,

1997

TURLIUC Vasile , COCREȘ Vasile

Monedă și credit , Editura Ankarom ,
Iași , 1998

www.referateok.ro – *cele mai ok referate*